

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. ความเป็นมาและความหมายของการวิจัยในชั้นเรียน
2. ความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน
3. ขั้นตอนกระบวนการของการวิจัยในชั้นเรียน
4. ลักษณะของการวิจัยในชั้นเรียน
5. ประโยชน์ของการวิจัยในชั้นเรียน
6. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียน
7. เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ความเป็นมาและความหมายของการวิจัยในชั้นเรียน

ครูกับการวิจัยเป็นปรากฏการณ์ที่เห็นได้ชัดเจนในสองทศวรรษที่ผ่านมา แต่ที่จริงมีจุดกำเนิดมาก่อนและมีการพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง ต้นศตวรรษที่ 20 พบว่า John Dewey นักปราชญ์ผู้กำเนิดแนวคิดพัฒนาการ ได้กล่าวถึงการคิดเชิงสะท้อนของครู ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของแนวคิดครูกับการวิจัยในปัจจุบัน แต่ประกายความคิดนี้ไม่ได้รับการสานต่อ จนกระทั่งหลายทศวรรษต่อมาเกิดความตื่นตัวเรื่องการศึกษาเชิงปฏิบัติการ นักการศึกษาจึงได้ให้ความสนใจเรื่องการศึกษาวิจัยในชั้นเรียน โดยเฉพาะการศึกษาเชิงปฏิบัติการของครู วิชาการของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ และการนำมาใช้ในวงการศึกษา (ผ่องพรรณ ตรัมย์มงคลกุล, 2544, น. 3) สรุปได้ดังนี้

ในช่วง ค.ศ.1910–1938 John Dewey ส่งเสริมกระบวนการคิดเชิงสะท้อนสำหรับครู และริเริ่มให้ประยุกต์ใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์เพื่อแก้ปัญหา

คำว่า “การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research)” เริ่มใช้ครั้งแรกโดยนักจิตวิทยาสังคมชื่อ Kurt Lewin ตั้งแต่ช่วงปี 1940s ในการเสนอแนวคิดเรื่องพลวัตการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยผนวกทฤษฎีเชิงสังคม ให้เข้ากับการปฏิบัติจริงในสังคม ต่อมาในช่วงปี 1950s นักการศึกษาเริ่มให้ความสนใจแนวทางของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ Stephen Corey นักปราชญ์การศึกษาแนวปฏิรูปเสนอแนวคิดเรื่องการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการในโรงเรียน โดยสนับสนุนให้ครูเป็นนักวิจัยในชั้นเรียนของตน

ควบคู่กับการเป็นผู้ปฏิบัติการสอน แต่แนวคิดดังกล่าวนี้ ยังไม่แพร่หลายในวงการศึกษาระดับนั้น จุดเริ่มต้นที่ทำให้แนวคิดเป็นรูปธรรมเกิดขึ้นในช่วงปฏิรูปการศึกษาในยุโรป โดยเฉพาะในประเทศอังกฤษ ในช่วงปี 1960s ได้เกิดการวิพากษ์ช่องว่างระหว่างทฤษฎีและแนวคิด ในการพัฒนาหลักสูตรและการสอนกับการปฏิบัติจริงในโรงเรียน Stenhouse (1975) และ Elliot (1977) ได้สนับสนุนแนวคิดที่ว่าครูควรมีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรของตน โดยมีการวิจัยในโรงเรียนและดำเนินการเป็นคณะวิจัยร่วมระหว่างครูกับนักการศึกษา (Collaborative Research) แม้ยังไม่ใช่การวิจัยที่ริเริ่มโดยครูและยังไม่ปฏิบัติกันแพร่หลายในวงกว้าง แต่ถือว่าเป็นจุดกำเนิดแนวคิด “ครุนักวิจัย” ของ Stenhouse Carr และ Kemmis เป็นผู้เริ่มนำแนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการไปใช้อย่างจริงจังในโรงเรียนที่ประเทศออสเตรเลีย ในระยะต้นช่วงปี 1980s ตามแนวคิดทฤษฎี “Critical Social Theory” ของ Habermas (1972) แนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนแพร่หลายจากประเทศอังกฤษ และออสเตรเลียสู่ประเทศสหรัฐอเมริกา และเป็นแนวโน้มสำคัญในประเทศต่าง ๆ ตั้งแต่ช่วงปลายของ 1980s

Elliott (1991, อ้างถึงใน ผ่องพรรณ ตริยมงคลกุล, 2544, น. 4) หนึ่งในผู้บุกเบิกการวิจัยในชั้นเรียน ได้กล่าวถึงความเคลื่อนไหวในการปฏิรูปหลักสูตรของโรงเรียนที่ประเทศอังกฤษตั้งแต่ช่วงปี 1960s ว่าอาจถือเป็นจุดเริ่มต้นของแนวคิดครุกับการวิจัย กล่าวคือการปฏิรูปหลักสูตรในช่วงระยะนั้นครูได้ใช้กระบวนการของการคิดเชิงสะท้อนในการทบทวนทฤษฎี และแนวปฏิบัติทางการศึกษา และนำไปใช้จริงในโรงเรียน

สำหรับประเทศไทยการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนได้เริ่มขึ้นเพราะความพยายามที่จะพัฒนาวิชาชีพครู และการส่งเสริมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาหลายแห่งที่ต้องการแก้ปัญหาในโรงเรียน ซึ่งเห็นได้จากร่างแผนการศึกษา ฉบับที่ 8 ของกระทรวงศึกษาธิการแผนงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎีกา (2536) รวมถึงพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้จัดทำโครงการส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน โดยให้ครูเป็นทั้งผู้ทำวิจัยและใช้ผลการวิจัย นักการศึกษา และหน่วยงานทางการศึกษา (วัลลภ กันทรัพย์, 2531, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2536) กล่าวว่า การที่มีผลงานเกี่ยวกับการเรียนการสอนมากมาย แต่ก็ไม่สามารถพัฒนาการสอนของครูให้ดีขึ้นได้ การเรียนรู้ของนักเรียนจึงไม่ประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เพราะงานวิจัยที่นักวิจัยผลิตขึ้นมานั้น เป็นเรื่องไกลตัวที่มีความหมายน้อยสำหรับครู ครูไม่มีประสบการณ์เพียงพอที่จะทำความเข้าใจผลงานวิจัยนั้นได้ ดังนั้นเพื่อให้ครูสามารถใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือในการพัฒนาการเรียนการสอน ผู้ใช้ผลงานวิจัยจึงควรเป็นผู้ลงมือทำวิจัยด้วยตนเองจะทำให้ครูได้ทั้งความรู้และกระบวนการในการทำวิจัย ซึ่งจะส่งผลให้ครูพัฒนาสู่การเป็นครุมืออาชีพ การทำวิจัยในชั้นเรียนนั้นจะมีประโยชน์ต่อครูในการพัฒนาการเรียนการสอนแล้ว ยังได้ขยายขอบเขตไปอย่างกว้างขวางไปสู่การพัฒนา คือการได้สารสนเทศอันเป็น

ประโยชน์ต่อการเข้าใจปัญหา และทางเลือกต่าง ๆ ทางการศึกษาได้มีทางเลือกที่มากขึ้น และมีการตัดสินใจที่ดีขึ้น นอกจากนี้ระบบบริหารงานการศึกษาในปัจจุบันได้ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ หรือเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (อุทุมพร จามรมาร, ประทีป เมธากุล และสุวิมล ว่องวานิช, 2541 อ้างถึงใน วรรณภา เต่นขจรเกียรติ, 2543, น. 13-14) รับแนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนมาใช้อย่างสอดคล้องกับการเคลื่อนไหวในทางพัฒนาวิชาชีพของครู โดยส่งเสริมให้ครูทำการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียน การสอน ในขณะที่เดียวกันก็เพื่อเป็นวิถีทางหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพเชิงวิชาการและความก้าวหน้าในอาชีพครูอีกด้วย (ผ่องพรรณ ทรัพย์มงคล, 2544, น. 4 -5)

นักวิชาการหลาย ๆ ท่านได้ให้ความหมายของการวิจัยในชั้นเรียนแตกต่างกันไปดังนี้

ธีระชัย ปุณณโชติ (2532, น. 8) ได้ให้ความหมายของการวิจัยในชั้นเรียนว่า เป็นการหาความรู้หรือวิธีการใหม่ ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ของการเรียนการสอนในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน หรือเพื่อแก้ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอนโดยอาศัยวิธีทางวิทยาศาสตร์ นอกจากค้นหาความรู้หรือวิธีการใหม่ๆแล้วยังหมายความรวมถึงการประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่เช่นสื่อการเรียนการสอน หรืออุปกรณ์เพื่อใช้ในการเรียนการสอนก็ได้แต่ทั้งนี้จะต้องดำเนินการโดยอาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์

นพพล เจนอักษร (2537, น. 19) ให้ความหมายว่า การวิจัยในชั้นเรียนคือ การวิจัยประเภทหนึ่งที่ครูผู้สอนดำเนินการควบคู่ไปกับการเรียนการสอนปกติในชั้นทั้งนี้เพื่อศึกษาสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วนำผลที่ได้ไปพัฒนาการเรียนการสอนหรือใช้ในการแก้ปัญหาการสอนของตนรวมทั้งเผยแพร่ให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่นต่อไป

อุทุมพร จามรมาน (2537, น. 16) ให้ความหมายว่า การวิจัยในชั้นเรียนเป็นการวิจัยที่ทำโดยครูของครูเพื่อครูเป็นการวิจัยที่ครูผู้ซึ่งตั้งปัญหาในการเรียนการสอนออกมาและครูผู้ซึ่งต้องแสวงหาข้อมูลเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวด้วยกระบวนการที่เชื่อถือได้ผลการวิจัยคือคำตอบที่ครูจะเป็นผู้นำไปใช้ในการแก้ปัญหาของตน

กรมวิชาการ (2542, น. 7) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียน คือกระบวนการที่ครูศึกษาค้นคว้าเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนการสอนที่ตนรับผิดชอบ เป็นการศึกษาและวิจัยควบคู่กับการจัดการเรียนการสอน เพื่อแก้ปัญหาและหรือพัฒนาการสอนของตนเอง และเผยแพร่ผลการวิจัยให้เกิดประโยชน์ต่อผู้อื่นต่อไป

ประวิต เอราวรรณ์ (2542, น. 3) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียนเป็นการวิจัยที่ดำเนินการควบคู่ไปกับการปฏิบัติงานของครู โดยมีครูเป็นนักวิจัย ทั้งผลิตงานวิจัยและบริโคงงานวิจัย หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือครูเป็นผู้ทำการวิจัยและนำผลการวิจัยไปใช้

สุภาเพ็ญ จริยะเศรษฐ์ (2542, น. 153) ให้ความหมายไว้ว่า การวิจัยในชั้นเรียนเป็นการวิจัยที่ทำโดยครูของครูและเพื่อครูเป็นการวิจัยที่ครูผู้ซึ่งตั้งปัญหาในการเรียนการสอนออกและครูผู้ซึ่ง

แสวงหาข้อมูลเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวด้วยกระบวนการที่เชื่อถือได้ผลการวิจัยคือคำตอบที่ครูจะนำไปใช้ในการแก้ปัญหาของตน

ขจิต ฝอยทอง (2543, น. 36) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียน คือการวิจัยที่ครูผู้สอนทำขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาในชั้นเรียนของตน โดยการวางแผนอย่างเป็นระบบ และนำผลการวิจัยไปพัฒนาการเรียนการสอนของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มลิวัลย์ สมศักดิ์ (2543, น. 194) ให้ความหมายของการวิจัยในชั้นเรียนหมายถึง กระบวนการหาความจริงเกี่ยวกับการเรียนการสอนเพื่อนำข้อค้นพบไปพัฒนาการเรียนรู้หรือการเรียนการสอนในชั้นเรียนโดยมีครูผู้สอนเป็นนักวิจัยและใช้ผลงานวิจัยการวิจัยในชั้นเรียนเป็นการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาหรือแก้ปัญหาเฉพาะกลุ่มผู้เรียนจึงเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) และเป็น การวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนในขอบเขตหรือบริบทของชั้นเรียนของครูนักวิจัยการวิจัยในชั้นเรียนจึงเรียกว่าการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research) หรือ CAR

ผ่องพรรณ ตรัยมงคลกุล (2543, น. 3) ได้ให้ความหมายว่า การวิจัยที่ดำเนินการโดยครู และโดยมากเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติเพื่อประโยชน์ต่อการสอนของครูโดยตรง

วรรณวิไล พันธุ์สีดา (2543, น. 6) ให้ความหมายของการวิจัยในชั้นเรียนหมายถึง กระบวนการที่ครูศึกษาค้นคว้าเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนการสอนที่ตนรับผิดชอบ

ครุรักษ์ ภิรมย์รักษ์ (2544, น. 4) กล่าวถึงการวิจัยในชั้นเรียนว่า เป็นบทบาทของครูในการแสวงหาวิธีการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในบริบทของชั้นเรียน โดยทำพร้อม ๆ กันไปกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามปกติด้วยกระบวนการที่เรียบง่ายและเชื่อถือได้ เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

พิชิต ฤทธิจรูญ (2544, น. 25) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียนเกิดขึ้นเนื่องจากมีปัญหาเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียนหรือมีปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของครูแล้วครูเกิดความคิดความต้องการ หรือมีความเป็นกัลยาณมิตรปรารถนาดีต่อผู้เรียนที่จะหาทางแก้ไขปัญหา หรือช่วยเหลือผู้เรียนโดยแสวงหาวิธีการ หรือนวัตกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน หรือพัฒนาการเรียนการสอนของครูเพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544, น. 6) ให้ความหมายของการวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การวิจัยที่ทำโดยครูในชั้นเรียนโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน มีการดำเนินการที่มีแผนการชัดเจน และกระทำอย่างรวดเร็ว สามารถนำผลมาใช้ได้ทันทีในระหว่างการทำวิจัยจะมีการสะท้อนข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานต่าง ๆ ซึ่งผลที่ได้ก็นำมาปรับปรุงการเรียนการสอน โดยมุ่งเน้นที่ประโยชน์ต่อตัวนักเรียนมากที่สุด กระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียนจะมีการทำอย่างต่อเนื่องจนกว่าจะได้ผลตามเป้าหมายที่ต้องการ

สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2544, น. 6) ให้ความหมายว่า การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การวิจัยที่ทำโดยครูในชั้นเรียนโดยมีจุดประสงค์เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน มีการดำเนินการที่มีแผนชัดเจน กระทำอย่างรวดเร็วสามารถนำผลมาใช้ได้ทันที ในระหว่างทำวิจัยจะมีการสะท้อนข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานต่าง ๆ ซึ่งผลที่ได้นั้นจะนำมาปรับปรุงการเรียนการสอน โดยมีจุดเน้นที่เป็นประโยชน์ต่อตัวนักเรียนมากที่สุด กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนจะมีการทำอย่างต่อเนื่องจนกว่าจะได้ผลตามเป้าหมายที่ต้องการ

สำนักพัฒนาการฝึกหัดครูสำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (2544, น. 3 - 4) ได้ให้ความหมายการวิจัยในชั้นเรียนหมายถึง การวิจัยที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนกระทำโดยครูผู้สอนโดยมีเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียน และนำไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนเป็นงานที่ทำควบคู่ไปกับการเรียนการสอนตามปกติครูสามารถทำการศึกษาหัวข้อวิจัยได้หลายประเด็น และสามารถดำเนินการได้พร้อมกันในขณะเดียวกันเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียนในชั้นที่ครูสอนอยู่และสามารถเผยแพร่เป็นประโยชน์ต่อวงการศึกษาก็ได้

กฤษฎา แสงเดช (2545, น. 6) ได้ให้ความหมายว่าการวิจัยในชั้นเรียน คือกระบวนการศึกษาค้นคว้าของครูอย่างเป็นระบบในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนที่ตนรับผิดชอบ

ชาติรี เกิดธรรม (2545, น. 13) ให้ความหมายว่าการวิจัยในชั้นเรียนเป็นกระบวนการที่ครูศึกษาค้นคว้าเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนการสอนที่ตนรับผิดชอบ โดยเป็นการแก้ปัญหาหรือพัฒนากระบวนการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ การวิจัยในชั้นเรียนจึงเป็นการวิจัยที่ดำเนินการควบคู่ไปกับการปฏิบัติงานของครู โดยมีครูเป็นผู้ทำการวิจัยและนำผลการวิจัยไปใช้

วาโร เฟ็งสวัสดิ์ (2546, น. 1) ได้ให้ความเห็นว่าการวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง วิธีการหรือกระบวนการที่ได้มาซึ่งความรู้ หรือคำตอบซึ่งครูเป็นผู้จัดทำขึ้นเอง โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ในการแก้ปัญหาการเรียนการสอนในชั้นเรียนของตน

กนิษฐา เชาว์วัฒนกุล (2553, น. 102) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียนทำโดยครูผู้สอนในห้องเรียน เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียน และนำผลมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน เป็นการวิจัยที่ต้องทำอย่างรวดเร็ว นำผลไปใช้ทันที และสะท้อนข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานต่าง ๆ ของตนเองให้ทั้งตนเอง และกลุ่มเพื่อนร่วมงานในโรงเรียนได้มีโอกาสอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในแนวทางที่ได้ปฏิบัติ และผลที่เกิดขึ้น เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป

อดุลย์ สนั่นเอื้อเม็งโธสง (2553, น. 16) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การวิจัยโดยครูผู้สอนเพื่อแก้ปัญหา หรือพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างมีระบบระเบียบ เพื่อให้เกิด

ประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียน ซึ่งปัญหานั้นมาทำวิจัย คือ ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนในการจัดการเรียนการสอน

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2554, น. 9) ได้ให้ความหมายการวิจัยในชั้นเรียนว่า การวิจัยในชั้นเรียน เป็นการวิจัยประเภทปฏิบัติการ คือ การวิจัยมีเป้าหมายเพื่อนำผลไปใช้ปฏิบัติงานจริงด้วย เพราะเป็นการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนโดยมีครูเป็นผู้ทำการวิจัย จึงเรียกว่า การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Researc : CAR) หรือ เรียกสั้น ๆ ว่า วิจัยในชั้นเรียน (Classroom Reserch : CR)

สุวิมล ว่องวานิช (2555, น. 21) ให้ความหมายว่าการวิจัยในชั้นเรียน คือ การวิจัยที่ทำโดยครูผู้สอนในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน และนำผลมาใช้ปรับปรุงการเรียนการสอนหรือส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น

นรินทร์ สังข์รักษา (2555, น. 44-45) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียนเป็นกระบวนการในการแก้ปัญหา หรือพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนที่ผู้วิจัยเป็นผู้รับผิดชอบ ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อสืบค้นให้ได้สาเหตุของปัญหา แล้วหาวิธีแก้ไข หรือการวิจัยเพื่อการป้องกันปัญหา และ/หรือการพัฒนาการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้นไปอีกนั่นหมายถึง “การวิจัย และพัฒนาสำหรับการวิจัยในชั้นเรียน”

จากแนวคิดของนักวิชาการและหน่วยงานราชการข้างต้นอาจกล่าวโดยสรุปถึงความหมายของการวิจัยในชั้นเรียนได้ว่า เป็นกระบวนการ แสวงหาความรู้อันเป็นความจริงที่เชื่อถือได้ในเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนในบริบทของชั้นเรียน

2.2 ความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2543, น. 3) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียนเกิดจากแนวคิดพื้นฐาน คือ การบูรณาการวิธีการปฏิบัติงานพัฒนาองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติ โดยมีความสำคัญดังนี้

1. เป็นการพัฒนาหลักสูตรและการปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนด้วยการวิจัย
2. เป็นการพัฒนาวิชาชีพครู
3. เป็นการแสดงความก้าวหน้าทางวิชาชีพครูด้วยการเผยแพร่ความรู้ที่ได้จากการปฏิบัติ
4. เป็นการส่งเสริมสนับสนุนความก้าวหน้าของการวิจัยทางการศึกษา

ครุรักษ์ ภิรมย์รักษ์ (2544, น. 5) กล่าวถึงความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียนไว้ดังนี้

1. เป็นเครื่องมือสำคัญของครูในการพัฒนาวิธีชีวิตความเป็นครูไปสู่ความเป็นครูมืออาชีพ เพราะการวิจัยในชั้นเรียนจะช่วยให้ครูเป็นนักแสวงหาความรู้และวิธีการใหม่ ๆ อยู่เสมอซึ่งจะช่วยให้ครูมีความรู้อย่างกว้างขวางและลุ่มลึก ทำงานอย่างมีเหตุผล สร้างสรรค์และเป็นระบบ
2. เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทำให้ งานของครูมีลักษณะเป็นพลวัต มีการเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหวก้าวไปข้างหน้าไม่หยุดนิ่งอยู่กับที่เกิด นวัตกรรมที่ทันสมัยนำมาใช้ในการแก้ปัญหาการเรียนการสอนได้ทันทุกที่
3. เป็นเครื่องมือสำคัญที่จรรโลงวิชาชีพครูให้มีความเข้มแข็งเพราะผลจากการวิจัยในชั้น เรียนจะเป็นตัวบ่งชี้ถึงความสำเร็จในการทำงานของครูได้อย่างเป็นรูปธรรม นั่นก็คือ การเปลี่ยนแปลง ไปในทางที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามที่ครูต้องการ และเป็นไปตามความคาดหวังของสังคมทั้งตัวครู และผู้เรียน

ประกอบ มณีโรจน์ (2544, น. 2) ได้ให้ความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียนไว้ดังนี้

1. ช่วยให้ครูได้พัฒนาวิธีการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ
2. ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีคุณภาพสูงขึ้น
3. ช่วยให้วงวิชาการของการเรียนการสอนก้าวหน้า มีนวัตกรรมในการจัดการเรียนการ สอนเพิ่มขึ้น ส่งผลต่อเนื่องต่อการจัดการเรียนการสอนของครู
4. ช่วยให้วงวิชาการวิชาชีพครูเป็นวิชาชีพที่สูงมากขึ้นเป็นที่ยอมรับของสังคมทั่วไป
5. ช่วยพัฒนาตัวครูและวิชาชีพครูไปพร้อม ๆ กัน

ชาติรี เกิดธรรม (2545, น. 13-14) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียนไว้ดังนี้

1. เป็นการพัฒนาหลักสูตรและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนด้วยการวิจัยโดยการนำ นวัตกรรม เทคนิค หรือวิธีการที่มีคุณภาพผ่านกระบวนการวิจัยที่น่าเชื่อถือได้มาแล้วใช้แก้ปัญหาใน ชั้นเรียนโดยตรง อันจะมีผลทำให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุตามจุดประสงค์ที่วางไว้
2. เป็นการพัฒนาวิชาชีพครูให้มีมาตรฐานยิ่งขึ้นและยังเป็นการแสดงถึงความก้าวหน้าทาง วิชาชีพครู
3. เป็นการเผยแพร่ความรู้จากการปฏิบัติจริงอันจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหาร หรือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้วย
4. เป็นการส่งเสริมสนับสนุนความก้าวหน้าด้านการวิจัยทางการศึกษา และสามารถนำ ผลการวิจัยไปใช้เป็นผลงานทางวิชาการเพื่อขอตำแหน่งให้สูงขึ้นได้
5. เป็นการส่งเสริมหรือพัฒนาผู้เรียนได้ตรงตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2554, น. 10) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียนไว้ว่า การวิจัยในชั้นเรียน เกิดจากแนวคิดพื้นฐานคือ การบูรณาการวิธีการปฏิบัติงานกับการพัฒนาองค์ความรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติ โดยมีความสำคัญ ดังนี้

1. เป็นการพัฒนาหลักสูตรและการปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนด้วยการวิจัย
2. เป็นการพัฒนาวิชาชีพครู
3. เป็นการแสดงความก้าวหน้าทางวิชาชีพครู ด้วยการเผยแพร่ความรู้ที่ได้จากการปฏิบัติ
4. เป็นการส่งเสริมสนับสนุนความก้าวหน้าของการวิจัยทางการศึกษา

นรินทร์ สังข์รักษา (2555, น. 47-48) ได้สรุปลักษณะสำคัญของการวิจัยและพัฒนาในชั้นเรียนคือ การวิจัยที่มีลักษณะดังนี้

1. ใคร / ครูผู้สอนในห้องเรียน หรือผู้บริหารในโรงเรียน
2. ทำอะไร / ทำการแสวงหาวิธีการแก้ไขปัญหา การป้องกันปัญหา และการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น
3. ที่ไหน / ที่เกิดขึ้นในห้องเรียนสำหรับครู และในโรงเรียนสำหรับผู้บริหาร
4. เมื่อไร / ในขณะที่การเรียนการสอนกำลังเกิดขึ้น
5. อย่างไร / ด้วยวิธีการวิจัยที่มีขั้นตอนการวิจัยเป็น 4-5 ขั้นตอน ได้แก่ R1 D1 R2 D2 และ M : Movement (การขยายผล)

6. เพื่อจุดมุ่งหมายใด / มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน หรือการจัดการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียน ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

7. ลักษณะเด่นของการวิจัย / เป็นกระบวนการวิจัยที่ทำอย่างรวดเร็ว โดยครูผู้สอนนำวิธีการแก้ปัญหาที่ตนเองคิดขึ้นหรือประยุกต์จากคนอื่น ๆ ไปทดลองใช้กับผู้เรียนทันทีและสังเกตผลการแก้ปัญหานั้น มีการศึกษารูปแบบการเรียนรู้หรือการเรียนการสอน มีการเปลี่ยนแปลงประสบการณ์กับเพื่อนครูในโรงเรียน เป็นการวิจัยแบบวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R and D)

สุวิมล ร่องวาณิช (2555, น. 24) กล่าวถึงความสำคัญของการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ดังนี้

1. ให้โอกาสครูในการสร้างองค์ความรู้ ทักษะการวิจัย การประยุกต์ใช้ การตระหนักถึงทางเลือกที่เป็นไปได้ที่จะเปลี่ยนแปลงโรงเรียนให้ดีขึ้น
2. เป็นการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้
3. เป็นประโยชน์ต่อผู้ทำวิจัยในการพัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ
4. ช่วยทำให้เกิดการพัฒนาที่ต่อเนื่อง และเกิดการเปลี่ยนแปลงผ่านกระบวนการวิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อองค์กร นำไปสู่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลง การปฏิบัติและการแก้ปัญหา

5. เป็นการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้ปฏิบัติ ทำให้เกิดการยอมรับในความรู้ของผู้ปฏิบัติ

6. ช่วยตรวจสอบวิธีการทำงานของครูที่มีประสิทธิภาพ

7. ทำให้ครูเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

ดังนั้น จากแนวความคิดของนักวิชาการ จึงพอสรุปได้ว่า การวิจัยในชั้นเรียนมีความสำคัญ คือ นักเรียนได้รับการพัฒนาให้เต็มเต็มตามศักยภาพ ครูมีโอกาสสร้างองค์ความรู้ และได้ใช้องค์ความรู้ที่เกิดจากการทำวิจัย พร้อมทั้งพัฒนาตนเองไปสู่ความเป็นครูมืออาชีพ และโรงเรียนสามารถพัฒนาหลักสูตร และจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมโดยมีผลการวิจัยรองรับ

2.3 ขั้นตอนกระบวนการของการวิจัยในชั้นเรียน

นักการศึกษาหลายท่านได้แนะนำกระบวนการของการวิจัยในชั้นเรียนไว้ดังนี้ คือ

ประวิต เอราวรรณ์ (2542, น. 5) ได้กำหนดกระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียนไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การสำรวจสภาพการปฏิบัติงานของตนเอง (Reconnaissance)

เป็นขั้นตอนของการสำรวจสภาพการปฏิบัติงานของครูว่ามีปัญหาอะไรบ้างแล้ว วิเคราะห์ว่าปัญหาเหล่านั้นมีสาเหตุมาจากอะไร และจะสามารถปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหรือแก้ไข สภาพการปฏิบัติงานส่วนใดได้บ้าง ซึ่งครูสามารถสำรวจได้จากกิจกรรมการเรียนการสอน พฤติกรรมนักเรียน สภาพแวดล้อม และบริบทต่างๆของโรงเรียน การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาดังกล่าวจะนำไปสู่การเข้าใจปัญหาอย่างชัดเจน และสามารถจัดลำดับความสำคัญของปัญหา และกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้

2. การวางแผน (Planing)

เป็นขั้นตอนสำหรับกำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดวิธีการ และวางแผนเพื่อลงมือปฏิบัติในการค้นหาคำตอบหรือพัฒนานวัตกรรม และการแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงสภาพการทำงานที่เป็นปัญหา

3. การลงมือปฏิบัติ (Action)

เป็นขั้นตอนการปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้

4. การสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflection)

หลังจากที่มีการปฏิบัติเพื่อแก้ไขปรับปรุง และพัฒนาตามแผนจนปรากฏผลแล้ว นักวิจัยต้องมีการสะท้อนผลการปฏิบัติว่ามีสิ่งใดที่เกิดขึ้น หรือเปลี่ยนแปลง หรือพัฒนาไปบ้าง เพื่อสรุปผลวางแผนปรับปรุงใหม่ต่อไป

สัมมนา ธรณิธย์ (2544, น. 16-59) ได้เสนอกระบวนการวิจัย เป็นลำดับ 8 ขั้นตอน ดังนี้

1. การสำรวจ และวิเคราะห์ปัญหา เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการวางแผนแก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งจะทำให้ครูพบปัญหาที่จะต้องแก้ไข หรือพัฒนา สามารถดำเนินการสอนได้สอดคล้องกับเป้าหมายที่ควรจะเป็น เมื่อครูพบปัญหาจากการสำรวจ และวิเคราะห์ปัญหาแล้ว หากมีหลายปัญหาควรจัดลำดับความสำคัญของปัญหาโดยพิจารณาจากความรุนแรงของปัญหาว่าปัญหาใดควรได้รับการแก้ไข หรือพัฒนาก่อน

2. การศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง หลังจากสำรวจวิเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอนจนสามารถกำหนดปัญหาที่ต้องการแก้ไขได้แล้ว ครูหรือผู้สอนควรศึกษาเอกสารที่เป็นแนวคิด ทฤษฎีตลอดจนรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่เลือกไว้ เพื่อให้เกิดแนวคิดที่สามารถนำไปสู่วิธีการแก้ปัญหา การใช้หรือพัฒนานวัตกรรมการศึกษา เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

3. การกำหนดวิธีการแก้ปัญหา เมื่อครูหรือผู้สอนได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยที่จะดำเนินการไม่ว่าจะเป็นวารสาร บทความ หลักสูตร ผลงานวิจัย คู่มือ แนวคิด ทฤษฎีต่างๆตลอดจนประสบการณ์ของครูเองรวบรวม และสังเคราะห์เนื้อหาเป็นเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยแล้วนำไปสู่การกำหนดสมมติฐานในการแก้ปัญหาซึ่งเป็นการคาดการณ์ถึงผลสำเร็จที่เกิดขึ้นจากการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผลใกล้เคียงความเป็นจริงมากที่สุด มีการกำหนดตัวแปรที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนให้คำจำกัดความ กำหนดแหล่งตัวแปร และการจัดเก็บข้อมูล

4. การพัฒนาวิธีการหรือนวัตกรรมการศึกษา ในขั้นตอนนี้ครูหรือผู้สอนที่ทำการวิจัยจะต้องพิจารณาเลือกใช้หรือพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาที่เหมาะสมกับปัญหาการวิจัยของตนเอง โดยอาศัยการศึกษา เอกสาร แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในขั้นตอนที่ 2 ประกอบการพิจารณาเลือกใช้หรือพัฒนานวัตกรรมการศึกษา

5. การออกแบบการวิจัย การออกแบบการวิจัยเป็นการกำหนดวิธีการในการนวัตกรรมการศึกษาเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยแบบทดสอบ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต การเลือกใช้เครื่องมือต่างๆจะต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมกับวิธีการวิจัยของตนเองที่ได้ออกแบบไว้

7. การใช้นวัตกรรม การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์และสรุปผล หลังจากสร้างและพัฒนาเครื่องมือเพื่อการรวบรวมข้อมูลแล้ว ในขั้นตอนต่อไปครูจะนำนวัตกรรมทางการศึกษาไปใช้แล้วใช้เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติ หรือการวิเคราะห์เนื้อหา

8. การเขียนรายงานวิจัย การเขียนรายงานวิจัยเป็นการนำเสนอการดำเนินงานวิจัยที่ผ่านมาทั้งหมดอย่างเป็นระบบแบบแผน ตั้งแต่ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์

ของการวิจัย สมมติฐานหรือแนวคิดที่สำคัญในการทำวิจัย วิธีการดำเนินการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัยอภิปรายผลและข้อเสนอแนะจากการทำวิจัยและเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ไพจิตร สะตวการ และศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2545, น. 11 – 15) กล่าวถึงขั้นตอนการทำวิจัยในชั้นเรียน

1. เศรษฐสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน เป็นขั้นตอนสำคัญที่ครูต้องสำรวจสิ่งที่เป็นปัญหา และจัดลำดับความสำคัญก่อนหลังของปัญหา โดยพิจารณาจากความรุนแรงของปัญหา ปัญหาที่จะนำมาทำวิจัยในชั้นเรียน ควรมีความหมาย และเอื้อประโยชน์ต่อการเรียนรู้ อยู่ในวิสัยที่ครูจะเป็นผู้ดำเนินการหาคำตอบได้สอดคล้องกับความถนัดของครูผู้วิจัย

2. เศรษฐสาเหตุของปัญหาเพื่อแก้ปัญหาได้ตรงจุด ในกรณีที่พบว่าสาเหตุของปัญหา มีหลายสาเหตุ อาจเลือกสาเหตุที่มีความสำคัญซึ่งเป็นสาเหตุหลักของสาเหตุอื่น ๆ ซึ่งถ้าสามารถแก้สาเหตุหลักได้จะทำให้ปัญหาอื่นถูกกำจัดไปด้วย และนำสาเหตุที่เหลือมาวิจัยต่อตามช่วงเวลาต่าง ๆ ทำให้เกิดการวิจัยในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง

3. ศึกษาหาวิธีการแก้ปัญหา โดยผู้สอนต้องศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น แนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้ หลักสูตร ตำรา คู่มือ ผลงานวิจัย เพื่อผู้สอนจะได้ทราบปัญหาที่คล้ายกับปัญหาที่ประสบอยู่ทำให้ผู้สอนเห็นแนวทางในการแก้ปัญหาได้ชัดเจนขึ้น ซึ่งอาจเป็นกิจกรรม หรือสื่อช่วยการเรียนรู้

4. พัฒนานวัตกรรม หรือวิธีการแก้ปัญหา จากการศึกษาในขั้นที่ 3 ผู้สอนจะได้ทางเลือกในการแก้ปัญหาที่เป็นไปได้ ซึ่งครูต้องศึกษา และออกแบบ หรือพัฒนานวัตกรรม วิธีการ หรือสื่อช่วยการเรียนรู้ที่จะใช้ในการแก้ปัญหา แล้วดำเนินการหาคุณภาพจากผู้รู้ หรือผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ โดยนำนวัตกรรม วิธีการ หรือสื่อต้นแบบที่พัฒนาขึ้นไปให้เพื่อนครู ศึกษานิเทศก์ หรือนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษาตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม และให้ข้อเสนอแนะแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเตรียมนำไปใช้กับผู้เรียนของตน

5. นำนวัตกรรม หรือวิธีการแก้ปัญหาไปใช้กับผู้เรียนของตน โดยระบุขั้นตอนการดำเนินการอย่างชัดเจน แล้วเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น สังเกต และบันทึกพฤติกรรม เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาความเปลี่ยนแปลงของผลที่เกิดขึ้น โดยผู้สอนต้องสร้างเครื่องมือหรือกำหนดวิธีการที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เช่น ใช้แบบสังเกตพฤติกรรม แบบประเมินการปฏิบัติงาน แบบทดสอบ เป็นต้น รวมทั้งแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล

6. ตรวจสอบและสรุปผล เมื่อรวบรวมข้อมูลได้แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ โดยอาจใช้การแจกแจงหรือเลือกใช้สถิติที่เหมาะสม แล้วสรุป และอภิปรายผลการวิเคราะห์ข้อมูล หากยังไม่สามารถแก้ปัญหาได้ตามที่ต้องการ ต้องย้อนกลับไปตรวจสอบในขั้นต่าง ๆ แล้วพัฒนางานกิจกรรม หรือปรับปรุงสื่อนวัตกรรม และนำไปใช้อีก จนกระทั่งสามารถแก้ปัญหาได้ตามที่ต้องการ เขียนสรุปผลการ

ดำเนินงานตั้งแต่ขั้นที่ 1 ถึงขั้นที่ 5 ผลการวิจัยที่ได้จะเป็นผลของการแก้ไขปรับปรุงในวงจรการพัฒนาการจัดการเรียนรู้

บัญชา แสนทวิ (2545, น. 7-8) ได้แบ่งกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนออกเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

1. วางแผน (Plan) เป็นการกำหนดการทำงานที่ใช้ผลของการวิเคราะห์ และกำหนดประเด็นปัญหาที่ต้องการแก้ไข ป้องกัน หรือพัฒนา มาจัดทำเป็นแผนปฏิบัติงาน เช่น ครูกำหนดประเด็นปัญหาที่ต้องการทำวิจัยได้แล้ว ก็ทำการวิเคราะห์ปัญหาที่แท้จริง เลือกแนวทางการแก้ปัญหา รวมทั้งพัฒนานวัตกรรมสำหรับใช้ในการแก้ปัญหา หลังจากนั้นจึงจัดทำแผนการสอนที่มีการนำนวัตกรรมไปใช้ในการแก้ปัญหา แล้วจึงทำการวัด และประเมินผลการใช้นวัตกรรม เป็นต้น ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า ในการวางแผนนี้ ครูต้องคิดวางแผน เพื่อทำกิจกรรมต่อไปนี้ คือ กำหนดปัญหา เลือกนวัตกรรม และนำนวัตกรรมไปใช้

2. ปฏิบัติตามแผน (Act) หลังจากครูจัดทำแผนการวิจัยเสร็จเรียบร้อยแล้ว ครูนำแผนที่กำหนดไว้ไปปฏิบัติ ซึ่งในกรณีของครูหมายถึงการนำแผนที่ได้ในข้อ 1 ไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หรือจัดการเรียนการสอนที่มีการใช้นวัตกรรมที่เลือกแล้วไปแก้ปัญหาลักษณะที่จัดการเรียนการสอนนั่นเอง

3. สังเกตผลที่เกิดจากการปฏิบัติงาน (Observe) ขั้นตอนนี้ครูจะทำการสังเกตผลการปฏิบัติงานของตน พร้อมทั้งมีการเก็บรวบรวมข้อมูลผลการใช้นวัตกรรมวิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอผลที่ได้จากการใช้นวัตกรรมจากการแก้ปัญหานั้น ๆ

4. สะท้อนความคิด (Reflect) ในขั้นตอนนี้ ครูจะนำผลที่ได้จากการใช้นวัตกรรมมาแปลผล อภิปรายผล โดยให้ผู้มีส่วนร่วมได้วิพากษ์วิจารณ์ ผลสรุปที่ได้จากขั้นตอนนี้จะนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานของครู ซึ่งครูสามารถนำผลที่ได้ไปวางแผนการปฏิบัติงานของตนต่อไป

วาโร เฟ็งสวัสต์ (2546, น. 4) ได้นำเสนอกระบวนการวิจัยในชั้นเรียน โดยแบ่งเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. สำรวจและวิเคราะห์ปัญหา

การสำรวจ และวิเคราะห์ปัญหาเป็นจุดเริ่มต้นในการวางแผนแก้ปัญหา เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งในขั้นตอนนี้ครูผู้สอนสามารถดำเนินการได้หลายลักษณะ เช่น วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การสำรวจพฤติกรรมของผู้เรียน เป็นต้น ถ้าหากครูพบปัญหาจากการสำรวจ และวิเคราะห์ปัญหามีหลายปัญหา ครูควรจัดลำดับความสำคัญของปัญหาโดยพิจารณาความรุนแรงของปัญหา หากพบว่าปัญหาใดมีความรุนแรงมากก็ควรได้รับการแก้ไขหรือพัฒนาก่อน

2. กำหนดวิธีการในการแก้ปัญหา

เมื่อครูผู้สอนได้ปัญหาจากการศึกษาในชั้นที่ 1 แล้วจะต้องหาแนวทางในการแก้ไขปัญหานั้น ๆ ซึ่งวิธีการในชั้นตอนนี้ครูผู้สอนจะต้องศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย เช่น จากตำรา วารสาร บทความ หลักสูตร คู่มือครู รายงานการวิจัย เป็นต้น เพื่อที่จะทำให้ครูผู้สอนได้ทราบว่าปัญหาที่คล้าย ๆ กับปัญหาของตนมีผู้ใดได้ศึกษาไว้บ้าง ใช้วิธีการใดในการแก้ปัญหา ผลการแก้ปัญหาเป็นอย่างไร ซึ่งจะทำให้ได้แนวทางในการแก้ปัญหาชัดเจนยิ่งขึ้น

3. พัฒนาวิธีการ หรือนวัตกรรม

จากการศึกษาในชั้นตอนที่ 2 จะทำให้ครูผู้สอนได้แนวทาง หรือทางเลือกในการแก้ไขปัญหานั้น ซึ่งในชั้นตอนนี้ครูผู้สอนจะต้องกำหนด และสร้างวิธีการในการแก้ปัญหาขึ้นมาซึ่งเรียกว่า “นวัตกรรม”

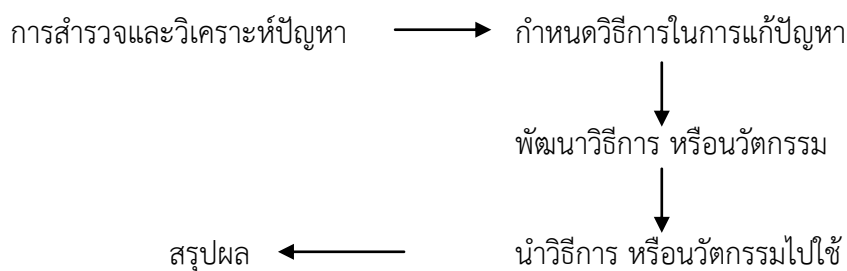
4. นำวิธีการ หรือนวัตกรรมไปใช้

ชั้นนี้ครูนำวิธีการ หรือนวัตกรรมที่สร้างขึ้นจากชั้นที่ 3 ไปใช้ โดยระบุขั้นตอนปฏิบัติว่าจะใช้กับใคร เมื่อไร อย่างไร แล้วเก็บรวบรวมข้อมูลของผู้เรียน เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต่อไป

5. สรุปผล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลได้แล้ว นำข้อมูลมาวิเคราะห์ โดยใช้วิธีการทางสถิติที่เหมาะสม แล้วสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล แต่ถ้าหากวิธีการ หรือนวัตกรรมยังไม่สามารถแก้ไขปัญหานั้นที่ต้องการได้ ก็จะต้องทำการปรับปรุงแก้ไข โดยย้อนกลับไปค้นหาวิธีการ หรือนวัตกรรมใหม่อีกครั้งหนึ่ง แล้วดำเนินการพัฒนาวิธีการ หรือนวัตกรรม ตลอดจนนำวิธีการหรือนวัตกรรมไปใช้อีก กล่าวคือ ดำเนินการในชั้นที่ 2-4 ใหม่ จนกระทั่งสามารถแก้ไขปัญหานั้นที่ต้องการได้ แล้วสรุปผลการดำเนินงาน ตั้งแต่ชั้นที่ 1 ถึง 4

กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนที่ได้กล่าวมา สามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ ดังนี้

สุกัณ เทียนทอง (2546, น. 32-34) ได้แบ่งขั้นตอนการวิจัยในชั้นเรียนแบบหน้าเดียว ออกเป็น 6 ขั้นตอนคือ

ขั้นที่ 1 บอกปัญหาของนักเรียน แบ่งได้ 3 พวก

1. ปัญหาด้านพฤติกรรม/ความประพฤติ เช่น การแต่งกายไม่เรียบร้อย ไร้ผมยาว พุดเสียงดัง หยาบคาย ก้าวร้าว สุกบุหรี ไม่มีระเบียบวินัย พุดสอดแทรกขอบรั้งแก่เพื่อน ฯลฯ
2. ปัญหาด้านวิชาการ เช่น สอบได้คะแนนน้อย อ่านหนังสือไม่คล่อง เขียนหนังสือไม่สวย พุดไม่ชัด ขาดทักษะการทำงาน แต่งประโยคไม่เป็น สรุปลองค์ความรู้ไม่ได้ ฯลฯ
3. ปัญหาด้านจิตพิสัย เช่น ขาดความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ เชื่องซึม หงอยเหงา ความเมตตากรุณา ความเสียสละ ความกตัญญูกตเวที เจตคติต่อวิชาที่เรียน

ขั้นที่ 2 บอกวิธีแก้ปัญหา

วิธีแก้ปัญหา คือ การใช้นวัตกรรมประเภท สื่อ สิ่งประดิษฐ์ หรือวิธีการสอนแบบต่างๆ ที่เหมาะสมต่อปัญหานั้น ๆ โดยครูตัดสินใจเลือกสิ่งที่เหมาะสมเอง หรือศึกษาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น ปัญหาการสอนในปีที่ผ่านมา นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อาจแก้ไขโดยใช้ศูนย์การเรียน แบบเรียนโปรแกรม การเรียนแบบร่วมมือ นิทาน เพลงเกม การทดลอง แบบฝึกทักษะ ฯลฯ หรือ ปัญหาที่เกิดขึ้นหลังจากการสอนในช่วงที่ผ่านมา นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ต่ำแก้ไขโดยใช้วิธีการสอนซ่อมเสริม เช่น การสอนซ่อมเสริมโยครู เพื่อนสอนเพื่อน พี่สอนน้อง ศึกษาด้วยตนเองหนังสืออ่านเพิ่มเติม แบบเรียนโปรแกรม วีดีทัศน์ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน เป็นต้น

ขั้นที่ 3 จัดทำสื่อ/อุปกรณ์/แบบฝึก/นวัตกรรม

โดยทั่ว ๆ ไป มักจะใช้คำว่า สร้างนวัตกรรม ซึ่งอาจจะคิดว่าเป็นสื่อที่ยิ่งใหญ่ ยากแก่การจัดทำ ในที่นี้จึงใช้คำว่า จัดทำสื่อ อุปกรณ์ แบบฝึก หรือนวัตกรรม ซึ่งทำให้เข้าใจดีขึ้นและรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ไม่ยาก เพราะครูได้จัดทำขึ้นมาแล้วในการสอนแต่ละวิชา ในการวิจัยในชั้นเรียนสื่อที่ทำขึ้นไม่จำเป็นต้องไปหาคุณภาพของสื่อ แต่สามารถนำแบบฝึกหัดหรือข้อทดสอบที่จัดทำขึ้นไปใช้ได้เลย มิฉะนั้นจะทำให้เกิดการกังวลใจ และรู้สึกว่าการทำวิจัยเป็นเรื่องยุ่งยากไม่ยอมทำ

ขั้นที่ 4 ทดลองสอน/ลงมือแก้ปัญหา

การทดลองวิจัย จะทำตามวิธีการดำเนิน ซึ่งจะใช้เวลาในการวิจัย 2 ชั่วโมง หรือ 1 สัปดาห์หรือ 1 เดือน ก็ได้ แต่ไม่ควรนานเกิน 2 เดือน เพราะการวิจัยในชั้นเรียนมักจะเป็นเรื่องสั้นๆ เช่น การแก้ปัญหาทักษะกระบวนการการสังเกตโดยใช้แบบฝึกหัดการสังเกต ซึ่งอาจจะมี 2-3 แบบฝึก สามารถดำเนินการให้เสร็จได้ภายใน 1-3 ชั่วโมงก็ได้ จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง อาจจะเป็น 1 คนหรือ 2 คน หรือหลาย ๆ ห้องแล้วแต่กรณี

ขั้นที่ 5 วัดผล วิเคราะห์ สรุป

เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลมีหลายอย่าง เช่น แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบประเมิน แบบซักถาม แบบตรวจผลงาน แบบวัดเจตคติ แบบทดสอบ การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติค่าที่เป็นต้น การสรุปผลให้สรุปตามหัวข้อของวัตถุประสงค์ในการวิจัย อาจมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมได้

ขั้นที่ 6 เขียนรายงานสั้น ๆ หน้าเดียว

การเขียนรายงานให้สมบูรณ์ทั้ง 5 บท อาจต้องใช้เวลาไม่นาน ครูผู้สอนไม่ต้องกังวลเรื่อง หน้า หรือรูปแบบการเขียนรายงาน เพราะสิ่งที่เรากำลังจะพูดถึง คือรูปแบบการเขียนรายงานแบบไม่เป็นทางการ จึงเขียนแบบสั้น ๆ หน้าเดียว หรือก็หน้าก็ได้ ขอให้เขียนแล้วอ่านรู้เรื่อง เข้าใจว่าครูกำลังทำอะไร ซึ่งจะช่วยให้สามารถทำวิจัยในปีหนึ่ง ๆ ได้หลายเรื่อง ผลประโยชน์ก็จะเกิดขึ้นกับนักเรียน และตัวครู เมื่อทำการวิจัยหลายเรื่องจนชำนาญแล้วก็สามารถทำเป็นแบบสมบูรณ์ที่มีหลายบทได้

สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา (2546, น. 9-22) ได้กำหนดกระบวนการวิจัยไว้ 5 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 การกำหนดปัญหาหรือเป้าหมายการวิจัย

ปัญหาหรือเป้าหมายการวิจัย เป็นประเด็นที่กำหนด และแสดงความต้องการของคำตอบ หรือคำอธิบาย หรือหาข้อสรุป โดยใช้กระบวนการวิจัย การเลือกปัญหา และการกำหนดเป้าหมายการวิจัยเป็นสิ่งที่ต้องพิจารณา และเลือกให้เหมาะสมโดยเริ่มจากการเลือกปัญหาที่น่าสนใจ สำคัญ และเกิดประโยชน์จริง สำหรับการวิจัยแบบง่ายจะเหมาะสมกับปัญหา และเป้าหมายการวิจัยที่เล็ก ที่ไม่ถึงกับเล็กน้อยมาก หรือง่ายมาก ๆ และไม่ใช่ปัญหาใหญ่เกินไปที่ต้องใช้การวิจัยที่ซับซ้อนจึงจะตอบคำถามได้

ขั้นที่ 2 การกำหนดวิธีการวิจัย

ขั้นการกำหนดการวิจัย เป็นขั้นของการวางแผนดำเนินการวิจัย ซึ่งถ้ากำหนดวิธีการได้เหมาะสมกับปัญหาวิจัย ครอบคลุมชัดเจนจะช่วยให้การดำเนินงานวิจัยมีประสิทธิภาพบรรลุผล ได้ง่าย และการวางแผนที่ดีจะทำให้กระบวนการวิจัยน่าเชื่อถือได้มาก

ขั้นที่ 3 การรวบรวมข้อมูล

ขั้นนี้เป็นขั้นปฏิบัติการตามแผนที่กำหนดไว้ ถ้าวางแผนไว้ดี ขั้นนี้ก็ดำเนินการได้สะดวก อย่างไรก็ตามโดยปกติการดำเนินการวิจัยแบบง่าย ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลจะดำเนินการร่วมกันกับขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ และวัดประเมินผลการเรียนรู้ เพราะข้อมูลที่รวบรวมได้จะได้จากสิ่งที่เกิดขึ้นระหว่างจัดการเรียนรู้ โดยครูบันทึกไว้ทั้งระหว่างเรียน และบันทึกหลังเรียน และจากการวัดประเมินผลที่ได้กำหนดไว้ ขั้นตอนนี้อาจเทียบได้กับขั้นสังเกตผลที่เกิดขึ้นในการดำเนินการแก้ปัญหา หรือพัฒนางานจากการใช้นวัตกรรม

ขั้นที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อครูได้รวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการ และเครื่องมือต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับปัญหาหรือเป้าหมายของการวิจัยอย่างมีระบบ และรอบคอบ จะช่วยให้ข้อมูลที่รวบรวมมาครบถ้วนสมบูรณ์ และขั้นตอนนี้เป็น การนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ หรือจัดกระทำให้ได้ความหมายที่จะนำไปสู่การตอบคำถามการวิจัย หรืออธิบายผลตามเป้าหมายของการวิจัยที่อยากทราบ

ขั้นที่ 5 การสรุปและเขียนรายงานการวิจัยแบบง่าย (วิจัยแผ่นเดียว)

เมื่อครูดำเนินการตามกระบวนการของการวิจัยแบบง่ายเสร็จเรียบร้อยแล้ว และได้ข้อมูลหรือข้อค้นพบตามที่ครูกำลังหวังไว้หรือไม่ก็ตาม ครูเขียนสรุปผลการวิจัยที่ค้นพบเก็บไว้ใช้ในการพัฒนางานต่อไปหรือให้ผู้อื่นได้รับทราบ การเขียนรายงานผลการวิจัยแบบง่าย ครูอาจเขียนแบบไม่เป็นทางการ โดยไม่ต้องกังวลเกี่ยวกับศัพท์เทคนิคด้านการวิจัย เน้นการเขียนตามสภาพที่เกิดขึ้นจริง

นรินทร์ สังข์รักษา (2555, น. 67) ได้กล่าวถึงรูปแบบหรือลักษณะการวิจัยในชั้นเรียนว่าประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) วางแผน (Planning) 2) ปฏิบัติ (Action) 3) การสังเกต (Observation) และ 4) สะท้อนผล (Reflection) วงจรนี้มีลักษณะเหมือนเกลียวสว่านหรือขดลวด (Spiral Circle) ดังนี้ (Kurt, 1946, pp. 34-36)

ขั้นที่ 1 การวางแผน เป็นการมองไปข้างหน้า การทำนายหรือคาดการณ์ข้างหน้าว่าจะทำอะไรบ้าง กิจกรรมที่เลือกมากำหนดเป็นแผนที่จะได้รับคัดเลือกแล้วว่ามีความเหมาะสม

ขั้นที่ 2 การปฏิบัติ เป็นการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ มีการควบคุมการดำเนินงานเป็นอย่างดีเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด ในทางปฏิบัติ อาจจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงไปตามแผนที่กำหนดไว้บ้าง ดังนั้นแผนจึงต้องมีการยืดหยุ่น

ขั้นที่ 3 การสังเกต เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสังเกต มีการบันทึกการปฏิบัติงานไว้เป็นหลักฐาน ผู้สังเกตจะต้องมีคุณสมบัติพิเศษในการรับรู้นอกเหนือจากการปฏิบัติข้อมูลที่ได้จากการสังเกตจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ดังนั้น การสังเกตเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการวิจัยในชั้นเรียนที่ใช้ควบคู่กับการปฏิบัติจริง

ขั้นที่ 4 การสะท้อนผล เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่นำผลจากการปฏิบัติและการสังเกตมา รวบรวมวิเคราะห์ผลดี ผลเสีย สรุปผล สะท้อนข้อมูลย้อนกลับไปสู่การวางแผนดำเนินการครั้งต่อไป ซึ่งวนกลับไปสู่วงจรการปฏิบัติอีกครั้งหนึ่ง

แม้ว่าผู้เชี่ยวชาญด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน จะได้จำแนกกระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียนออกเป็นหลากหลายที่แตกต่างกัน แต่ก็สามารถสรุปเป็นขั้นตอนตามลำดับก่อนหลังของการดำเนินการทำวิจัยในชั้นเรียนได้ 4 ขั้นตอน คือ

1. การวางแผน (Plan)
2. การปฏิบัติตามแผนที่กำหนด (Act)
3. การสังเกตผลที่เกิดขึ้น จากการปฏิบัติงาน (Observe)
4. การสะท้อนผลหลังจากการปฏิบัติงาน (Reflect)

2.4 ลักษณะของการวิจัยในชั้นเรียน

นักวิชาการและนักการศึกษาได้กล่าวถึงลักษณะของการวิจัยในชั้นเรียนไว้ดังนี้

ผ่องพรรณ ตรียมงคลกุล (2543, น. 24) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียนมีลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ

1. เป็นการวิจัยที่เรียกว่า “Self – Reflective Inquiry” กล่าวคือ ไม่ใช่มุ่งพัฒนาความรู้ใหม่แต่จุดเน้นอยู่ที่การมองสะท้อนกลับสภาพการณ์ หรือปัญหาที่ตนเผชิญอยู่ เช่นปัญหาที่ครูพบในการสอน

2. เป็นการวิจัยที่ดำเนินการโดยครูในโรงเรียนนั้น และถ้าจะให้ดีที่สุดควรเป็นการวิจัยร่วมกันของคณะบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง อาจเป็นการวิจัยร่วมกันระหว่างครู และนักวิจัยสนับสนุนภายนอก

3. เป็นการวิจัยเพื่อปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร/โครงการ หรือการเรียนการสอนของครูผู้ดำเนินการวิจัย ซึ่งเป็นการมุ่งผลในการปฏิบัติอย่างแท้จริง เพื่อพัฒนาตามแนวทางใดแนวทางหนึ่ง คือ การปรับวิธีการให้เหมาะสม หรือเปลี่ยนแปลงไปสู่แนวทางปฏิบัติใหม่ ๆ การวิจัยชนิดนี้จึงเป็นการวิจัยที่มีการทดลองวิธีการปฏิบัติจริงในสถานที่จริงโดยทันที และทำการวิเคราะห์การปฏิบัติ นั้น ๆ โดยผู้วิจัยเอง

ครุรักษ์ ภิรมย์รักษ์ (2544, น. 10-11) ได้สรุปลักษณะการวิจัยในชั้นเรียนไว้ดังนี้

1. เป็นการวิจัยที่มีจุดเริ่มต้นมาจากการปฏิบัติงานสอน และข้อสงสัยครูเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้เรียน

2. เป็นการวิจัยที่จุดมุ่งหมาย เพื่อแสวงหาวิธีการปรับปรุงการเรียนของผู้เรียน และการปฏิบัติงานสอนของครู

3. เป็นการวิจัยที่ดำเนินการวิจัยโดยตัวครูเอง ซึ่งอาจต้องร่วมมือกับเพื่อนครู ผู้ปกครอง หรือผู้เรียนด้วย

4. เป็นการวิจัยที่กระบวนการขั้นตอนที่เชื่อถือได้โดยเริ่มต้นจากการวางแผนการทำกิจกรรม การสังเกต และการสะท้อนผลที่ได้รับกับเพื่อนครูหรือผู้เกี่ยวข้อง

5. เป็นการวิจัยที่ไม่เน้นรูปแบบที่เป็นทางการมากนัก และไม่เน้นทฤษฎีหรือหลักการต่างๆ แต่เป็นการใช้ดุลยพินิจของครูในการตัดสินใจเลือกใช้วิธีการต่าง ๆ

6. เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพมากกว่าการวิจัยเชิงปริมาณ กำหนดวิธีการแก้ปัญหาโดยอาศัยประสบการณ์ แต่ตรวจสอบด้วยวิธีการเชิงปรนัยที่เชื่อถือได้

7. เป็นการวิจัยที่ใช้กลุ่มเป้าหมายในชั้นเรียน ไม่จำเป็นต้องสุ่มกลุ่มตัวอย่างเป้าหมายในการวิจัยอาจมีเพียงคนเดียว เป็นกลุ่ม หรือทั้งชั้นก็ได้

8. เป็นการวิจัยที่ใช้ข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน ซึ่งข้อมูลที่ได้ส่วนใหญ่เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ และสรุปข้อมูลตามที่ได้ให้เท่านั้น

9. เป็นการวิจัยที่ไม่เน้นการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติขั้นสูงแต่ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

10. เป็นการวิจัยที่ใช้ประสบการณ์ของครูผู้วิจัยและเพื่อนครู ทำการอภิปรายผลที่เกิดขึ้นและวิธีการแก้ปัญหาที่จะนำไปใช้

11. เป็นการวิจัยที่ใช้ระยะเวลาอันสั้นในระหว่างที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามปกติ บางครั้งอาจใช้เวลา 2-3 ชั่วโมงก็เสร็จแล้ว

12. เป็นการวิจัยที่นำผลการวิจัยไปใช้แก้ปัญหาในชั้นเรียนทันทีแล้วตรวจสอบผลที่เกิดขึ้น และผลการวิจัยไม่เน้นการสรุปอ้างอิงไปถึงกลุ่มเป้าหมายอื่น

สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2544,น. 8) ได้สรุปลักษณะสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน คือ

1. เป็นการวิจัยที่ไม่มุ่งเน้นการพัฒนาความรู้ใหม่ แต่เน้นที่การสะท้อนปัญหาที่ครูประสบอยู่ อันได้แก่ ปัญหาที่ครูพบขณะจัดการเรียนรู้ให้นักเรียน ซึ่งเป็นปัญหาที่ใกล้ตัวไม่ใช่ปัญหาจากภายนอก

2. เป็นการวิจัยที่ดำเนินการโดยครูคนเดียวหรือการมีส่วนร่วมของคณะครูและนักวิจัยภายนอกให้การสนับสนุนก็ได้

3. เป็นการวิจัยที่มุ่งผลในการปฏิบัติจริง มุ่งเน้นการปรับปรุงวิธีการเดิมให้เหมาะสมหรือเปลี่ยนแปลงวิธีการใหม่ที่ดีกว่าเดิม

4. เป็นการวิจัยที่มีการตรวจสอบวิธีการปฏิบัติโดยทันที และครูผู้ทำการวิจัยจะเป็นคนวิเคราะห์และพิจารณาผลของการปฏิบัติงานที่ใช้กระบวนการวิจัยด้วยตนเอง

ชาติรี เกิดธรรม (2545, น. 14-15) ได้กล่าวถึงการวิจัยในชั้นเรียนว่าควรมีลักษณะดังนี้

1. เป็นการวิจัยจากปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน

2. เป็นการวิจัยที่นำผลการวิจัยไปใช้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

3. การวิจัยดำเนินไปพร้อมกับการจัดการเรียนการสอน กล่าวคือ สอนพร้อมกับการทำวิจัยไปด้วย

รัตนา ศรีเหรียญ (2547, น. 27) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียนเป็นการวิจัยที่เกิดจากการศึกษาโดยครูผู้สอน ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์ หรือสถานการณ์ของห้องเรียน ในขณะที่ทำกิจกรรมการเรียนการสอนในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง แล้วทำการเขียนรายงานผลการศึกษาออกมา ในรูปของการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อใช้เป็นการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในครั้งต่อไป ดังนั้นการวิจัยในชั้นเรียน จึงมีลักษณะดังนี้

1. เป็นงานวิจัยที่มุ่งค้นหารูปแบบ และวิธีการที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน
2. เป็นงานวิจัยที่มุ่งพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน และประสิทธิภาพของครูผู้สอน
3. เป็นงานวิจัยที่มุ่งศึกษาสำรวจสภาพที่ปรากฏตามความต้องการ ความคิดเห็น และความสนใจของบุคคลในห้องเรียน

สุวิมล ว่องวานิช (2555, น. 22) ได้กำหนดลักษณะสำคัญของการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนไว้ดังนี้

ใคร ครูผู้สอนในห้องเรียน

ทำอะไร ทำการแสวงหาวิธีการแก้ไขปัญหา

ที่ไหน ที่เกิดขึ้นในห้องเรียน

เมื่อไร ในขณะที่การเรียนการสอนกำลังเกิดขึ้น

อย่างไร ด้วยวิธีการวิจัยที่มีวงจรการทำงานต่อเนื่อง และสะท้อนกลับการ

ทำงานของตนเอง (Self-Reflection) โดยขั้นตอนหลัก คือ การ

ทำงานตามวงจร PAOR (Plan, Act, Observe, Reflect and Revise)

เพื่อจุดมุ่งหมายใด มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อ

ผู้เรียน

ลักษณะเด่นของการวิจัย เป็นกระบวนการวิจัยที่ทำอย่างรวดเร็ว โดยครูผู้สอนนำวิธีการ

แก้ปัญหาที่ตนเองคิดขึ้นไปทดลองใช้กับผู้เรียนทันทีและสังเกตผล

การแก้ปัญหานั้น มีการสะท้อน และแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับ

เพื่อนครูในโรงเรียน เป็นการวิจัยแบบร่วมมือ (Collaborative Research)

สรุปลักษณะของการวิจัยในชั้นเรียน ผู้ดำเนินการวิจัยคือครูผู้สอนเริ่มจากปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนในชั้นเรียน กำหนดวัตถุประสงค์ตรงตามปัญหาเพื่อแก้ปัญหา และพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน ใช้นวัตกรรมที่สอดคล้องกับปัญหา และเหมาะสมกับผู้เรียน ผลการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน และกระบวนการเรียนการสอน

2.5 ประโยชน์ของการวิจัยในชั้นเรียน

นักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงประโยชน์ของการวิจัยในชั้นเรียนไว้ดังนี้

ยุทธพงษ์ กัยวรรณ (2543, น. 21) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการวิจัย เป็นวิธีการแสวงหาความรู้วิธีหนึ่งที่ทำให้ความเชื่อถือได้มากผลของการวิจัยจะนำมาใช้ประโยชน์ต่อมนุษยชาติมากมาย ซึ่งอาจสรุปได้ดังนี้

1. การทำวิจัยจะทำให้เกิดความรู้ใหม่ (New Knowledge) เพิ่มพูนวิทยาการของศาสตร์ต่างๆ ให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น
2. นำผลการวิจัยไปแก้ปัญหาได้ คำตอบที่ได้จากการทำวิจัยจะทำให้มั่นใจและนำผลการวิจัยไปใช้แก้ปัญหาหรือพัฒนาสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ ได้ เช่น นำผลการวิจัยไปใช้ในด้านสังคมศาสตร์ หรือพฤติกรรมด้านการแพทย์ ด้านธุรกิจการค้า ด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี เป็นต้น
3. ช่วยปรับปรุงการทำงานให้มีประสิทธิภาพ
4. ช่วยในการพิสูจน์ ตรวจสอบ ทฤษฎี กฎเกณฑ์ต่าง ๆ
5. ช่วยให้เข้าใจปรากฏการณ์ หรือสถานการณ์ต่าง ๆ
6. ช่วยในการพยากรณ์ สถานการณ์ ปรากฏการณ์ พฤติกรรมต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง
7. ผลที่ได้จะนำไปประกอบการตัดสินใจ

ครุรักษ์ ภิรมย์รักษ์ (2544, น. 7) ได้กล่าวถึงประโยชน์ ของการวิจัยในชั้นเรียนไว้ ดังนี้

1. ช่วยให้ครูมีพลังอำนาจในการแก้ปัญหาในชั้นเรียนเพิ่มมากขึ้น สามารถแก้ปัญหาในชั้นเรียนได้ทันที่และมีประสิทธิภาพ
2. ช่วยให้ครูมีความมั่นใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. ช่วยให้ครูทำงานได้อย่างเป็นระบบ ประสบความสำเร็จในการทำงาน มีความรู้สึกเป็นเจ้าของและภูมิใจในวิธีการที่นำมาใช้
4. ช่วยให้โรงเรียนกำหนดนโยบายหรือมาตรการต่างๆ เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร และการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม โดยมีผลการวิจัยรองรับ
5. ช่วยให้ผู้เรียนได้รับการแก้ไข้ปัญหา และพัฒนาอย่างสมบูรณ์เต็มศักยภาพทั้งในด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์
6. กระตุ้นการสอนแบบสะท้อนกลับ
7. กระตุ้นให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการสอนที่มีประสิทธิผล
8. ช่วยตรวจสอบวิธีการทำงานของครูให้มีประสิทธิภาพ
9. ช่วยพัฒนาทักษะทางวิชาชีพครู

10. เป็นการเชื่อมโยงระหว่างวิธีการสอนกับผลที่ได้รับ
11. ช่วยให้ครูนำผลการวิจัยไปใช้ในห้องเรียน
12. ทำให้ครูสามารถเป็นองค์กรที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้

ชาติรี เกิดธรรม (2545, น. 20) ได้ชี้ให้เห็นว่า ผลของการวิจัยในชั้นเรียนก่อให้เกิดประโยชน์หลายประการ คือ

1. ทำให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมากยิ่งขึ้น เพราะครูผู้สอนสามารถใช้นวัตกรรม สื่อการสอน วิธีการ หรือเทคนิคการสอนใหม่ ๆ ที่มีคุณภาพในการแก้ไข หรือพัฒนาการเรียนการสอน
2. ครูพัฒนางานของตนเองให้มีมาตรฐานมากยิ่งขึ้น และสามารถใช้เป็นผลงานทางวิชาการเพื่อเสนอขอตำแหน่งให้สูงขึ้นได้
3. ผู้เรียนได้รับการพัฒนาและส่งเสริมตามศักยภาพสูงสุดของผู้เรียน
4. เป็นข้อมูลในการปรับปรุง การบริหาร หรือพัฒนาการจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สายวรุณ บุญคง (2545, น. 5) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการทำวิจัยในชั้นเรียน สรุปได้ดังนี้

1. ครูทำวิจัยเพื่อหาคำตอบมาปรับปรุงการเรียนการสอนในชั้นเรียน เป็นการหาข้อมูลและแนวทางในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น
2. สามารถเพิ่มพูนประสบการณ์ความรู้ ของผู้วิจัย
3. เพื่อเป็นผลงานในการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง

สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา (2546, น. 7) ได้กล่าวถึงประโยชน์จากการวิจัยแบบง่ายไว้ว่าการวิจัยแบบง่ายเป็นการวิจัยเล็ก ๆ ครูทำได้โดยสะดวก ใช้เวลาสั้น ๆ ไม่เพิ่มภาระแก่ครูมาก ถ้าครูส่วนใหญ่ให้ความสนใจการวิจัยแบบง่ายเป็นเครื่องมือของการพัฒนาการเรียนการสอนได้ จะสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ประโยชน์ต่าง ๆ ก็จะเกิดขึ้นมากมาย อาทิ

1. นักเรียนและการเรียนการสอนได้รับการพัฒนาอย่างมีระบบ
2. ส่งเสริมให้ครูส่วนใหญ่พัฒนาทักษะการทำวิจัย และเป็นพื้นฐานสู่การวิจัยชั้นสูงหรือเป็นครูนักวิจัยต่อไป
3. ครูมีผลงานวิชาการที่ชัดเจน ต่อเนื่อง เพื่อพัฒนางานและพัฒนาวิชาชีพ
4. ครูมีระบบและวิธีการทำงานอย่างครุมีอาชีพ เหมาะสมกับความเป็นวิชาชีพชั้นสูง
5. ส่งเสริมให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาที่มีความเชื่อมั่นได้สูง

วารุ เพ็งสวัสดิ์ (2546, น. 2-3) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียนมีประโยชน์ ดังนี้

1. เป็นการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน และปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนโดยวิธีวิจัย
2. เป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยในการพัฒนาวิชาชีพครู เนื่องจากข้อค้นพบที่ได้มาจากระบวนการค้นคว้าที่เป็นระบบและเชื่อถือได้ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาการเรียนรู้ และครูเกิดการพัฒนาการเรียนการสอน
3. เป็นการแสดงความก้าวหน้าทางวิชาชีพครู ด้วยการเผยแพร่ความรู้ที่ได้จากการปฏิบัติ และทำให้อาชีพครูกลายเป็นวิชาชีพ
4. ทำให้การเรียนการสอนได้รับการพัฒนาอย่างถูกต้อง เป็นระบบเกิดผลดีแก่นักเรียน
5. เป็นการส่งเสริม สนับสนุนความก้าวหน้าของการวิจัยทางการศึกษา เนื่องจากการวิจัยแบบนี้จะส่งเสริมบรรยากาศของการทำงานแบบประชาธิปไตย โดยที่ทุกฝ่ายเกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และยอมรับในการค้นพบร่วมกัน

สุกัน เทียนทอง (2546, น. 30) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการทำวิจัยในชั้นเรียนไว้ดังนี้

1. เพื่อแก้ปัญหาของนักเรียนในชั้นเรียน ในชั้นที่ตนเองสอน
2. เพื่อประกอบการเสนอการเลื่อนตำแหน่ง ทางวิชาการ อาจารย์ 3

นรินทร์ สังข์รักษา (2555, น. 75-77) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียนมีประโยชน์ต่อผู้เรียน ครู โรงเรียน และวงการการศึกษา ดังนี้

1. ประโยชน์ต่อผู้เรียน

1.1 เนื่องจากผู้เรียนในชั้นเรียนมีความรู้ความสามารถพื้นฐานแตกต่างกัน ถ้าครูใช้รูปแบบการสอนเพียงแบบเดียวกับผู้เรียนทุกคน อาจทำให้ผู้เรียนบางคนไม่ได้รับการพัฒนาหรือแก้ไข ปัญหา ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อปัญหาอื่น เช่น จากปัญหาพฤติกรรมการเรียนส่งผลกระทบต่อปัญหาความประพฤติ ส่งผลกระทบต่อครูวิชาอื่น ครูที่รับช่วงในชั้นต่อไป โรงเรียน และสังคมโดยรวม จึงเป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องพยายามวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา แล้วคิดหาทางแก้ปัญหา จนสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนให้ดีขึ้น

1.2 ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาการเรียนรู้ พัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ ใฝ่เรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับที่น่าพอใจ

1.3 ผู้เรียนไม่มีปัญหาอีกต่อไป ซึ่งส่งผลไปถึงการจัดปัญหาและผลกระทบอื่น ๆ ด้วย

2. ประโยชน์ต่อครู

2.1 ครูมีการวางแผนการทำงานในหน้าที่ของตนอย่างเป็นระบบ ได้แก่ วางแผนการเรียน การสอน ออกแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน ประเมินผลการ

ทำงานเป็นระยะ โดยมีเป้าหมายชัดเจนว่าจะทำอะไร กับใคร เพราะอะไร และทำให้ทราบผลการกระทำว่าบรรลุเป้าหมายได้อย่างไร เพียงใด

2.2 ช่วยให้ครูเกิดความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ ในการหาทางแก้ปัญหาตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ได้อย่างเหมาะสม

2.3 ได้นวัตกรรมที่ผ่านการปรับปรุงจนเป็นที่ยอมรับได้ และเกิดความมั่นใจในการทำงานมากขึ้น สามารถอธิบายได้ว่าตนเองสามารถจัดการเรียนรู้ให้เกิดผลแก่ผู้เรียนเป็นรายคน และแต่ละคนอย่างไรบ้าง

2.4 เป็นการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน และปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนโดยการวิจัย

2.5 เป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยพัฒนาวิชาชีพครู เนื่องจากข้อค้นพบที่ได้มาจากกระบวนการค้นคว้าที่เป็นระบบและเชื่อถือได้ และครูเกิดการพัฒนาการเรียนการสอน

3. ประโยชน์ต่อโรงเรียน

3.1 ครูในโรงเรียนมีปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้นทั้งภายในหมวดวิชา และระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือหมวดวิชา

3.2 การร่วมกันคิดแก้ปัญหา ตั้งแต่การวิเคราะห์หาสาเหตุจนถึงการเขียนรายงานการได้ระดมสรรพกำลังจากความถนัดของแต่ละคนจะทำให้งานวิจัยมีคุณภาพยิ่งขึ้น เช่น ครูคณิตศาสตร์ช่วยในเรื่องการคำนวณ การวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูล ครูบรรณารักษ์ช่วยดูแลการเขียนบรรณานุกรม ครูภาษาไทยช่วยตรวจสอบการสะกดคำ ครูภาษาอังกฤษช่วยด้านการอ่านเอกสารหรืองานวิจัยจากต่างประเทศ เป็นต้น

3.3 การวิจัยเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานในหน้าที่ที่ครูรับผิดชอบอยู่จะช่วยให้การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น สามารถวิเคราะห์สาเหตุและชี้ประเด็นปัญหาได้ชัดเจน แก้ปัญหาได้ตรงจุด

3.4 เป็นการสร้างเครือข่ายกัลยาณมิตรกันทางวิชาการในโรงเรียน และยกระดับมาตรฐานวิชาการของโรงเรียนให้สูงขึ้น

4. ประโยชน์ต่อวงการศึกษ

4.1 ผลงานการวิจัยในชั้นเรียน สามารถนำมาเป็นข้อมูลในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครู เกี่ยวกับวิธีการแก้ปัญหา และพัฒนาผู้เรียนที่ครูแต่ละคนดำเนินการว่ามีความเหมือนกันหรือต่างกันอย่างไร ครูผู้สอนแต่ละคนจะประยุกต์นำไปใช้เพื่อพัฒนาผู้เรียนของตนได้อย่างไร

4.2 ทำให้การเรียนการสอนได้รับการพัฒนาอย่างถูกต้อง เป็นระบบเกิดผลดีแก่นักเรียน

4.3 เป็นการสร้างสังคมทางการศึกษา และกระตุ้นให้มีการพัฒนาผลงานทางวิชาการที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์อันมีคุณค่าของครูไม่หยุดยั้ง

4.4 ทำให้วิชาชีพครูมีภาพลักษณ์ที่ดี เป็นที่ยอมรับของสังคมมากขึ้น

4.5 เป็นการแสดงความก้าวหน้าทางวิชาชีพครู ด้วยการเผยแพร่ความรู้ที่ได้จากการปฏิบัติ และทำให้อาชีพครูกลายเป็นวิชาชีพ

4.6 เป็นการส่งเสริม สนับสนุนความก้าวหน้าของการวิจัยทางการศึกษา เนื่องจากการวิจัยแบบนี้จะส่งเสริมบรรยากาศของการทำงานแบบประชาธิปไตย โดยที่ทุกฝ่ายเกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และยอมรับในการค้นพบร่วมกัน

สุวิมล ว่องวานิช (2555, น. 25) กล่าวว่า การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยในการพัฒนาวิชาชีพครู เนื่องจากให้ข้อค้นพบที่ได้มาจากระบวนการสืบค้นที่เป็นระบบ และเชื่อถือได้ ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาการเรียนรู้ และครูเกิดการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังเป็นการพัฒนาผู้ที่มีส่วนร่วม นำไปสู่การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ และด้วยหลักการสำคัญของการวิจัยปฏิบัติที่เน้นการสะท้อนผล ทำให้การวิจัยแบบนี้ส่งเสริมบรรยากาศของการทำงานแบบประชาธิปไตยที่ทุกฝ่ายเกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และยอมรับในข้อค้นพบร่วมกัน

จากนักการศึกษาที่กล่าวมา ประโยชน์ของการวิจัยในชั้นเรียน สามารถสรุปได้เป็นข้อ ๆ ดังนี้

1. ช่วยแก้ปัญหาในห้องเรียน
2. ช่วยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น
3. เป็นการเปลี่ยนบทบาทของครูใหม่
4. เสริมพลังอำนาจแก่ครูในการแก้ปัญหาในชั้นเรียน
5. ทำให้รู้ถึงวิธีการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ
6. เป็นการกระตุ้นการสอนแบบสะท้อนกลับ
7. ช่วยตรวจสอบวิธีการทำงานครูที่มีประสิทธิภาพ
8. ช่วยพัฒนาทักษะทางวิชาชีพครู
9. เป็นการเชื่อมโยงระหว่างวิธีสอนกับผลที่ได้รับ
10. ช่วยให้ครูนำผลการวิจัยไปใช้ในห้องเรียน
11. ทำให้ครูเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

2.6 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียน

ผลการศึกษาและข้อค้นพบของนักการศึกษาหลายท่านทำให้สามารถสรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียน ได้ดังนี้

1. ด้านคุณลักษณะของนักวิจัย
2. ด้านเจตคติ
3. ด้านการสนับสนุนของโรงเรียน
4. ด้านบรรยากาศที่เอื้อต่อการวิจัย
5. ด้านแรงจูงใจในการทำวิจัย

ผู้วิจัยขอนำเสนอรายละเอียดในแต่ละปัจจัย ดังนี้

การทำวิจัยเป็นกระบวนการศึกษาค้นคว้าอย่างมีระบบเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลหรือหลักการบางอย่างดังนั้นผู้ทำวิจัยต้องเป็นผู้ที่มีความถนัดความพร้อม และความรักในงานประเภทนั้นจริง ๆ จึงจะทำงานได้สำเร็จนอกจากนี้ต้องมีปัจจัยสนับสนุนอย่างเพียงพอซึ่งสุภางค์ จันทวานิช (2528, น. 22-25) กล่าวว่า การส่งเสริมให้เกิดการวิจัยในหน่วยงานนั้นจำเป็นต้องสร้างปัจจัยให้มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการทำวิจัยให้มากที่สุดซึ่งประกอบด้วยปัจจัย 3 ด้านคือนักวิจัย หน่วยงานวิจัย และบริบทการวิจัย ปัจจัยเกี่ยวกับนักวิจัยได้แก่ความรอบรู้ในสังคมบางด้าน ความรอบรู้ในเชิงทฤษฎีวิจัย ความรอบรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย ความสามารถในการเชิงวิเคราะห์วิจัย ความสามารถในการถ่ายทอดผลการวิจัย ปัจจัยที่เกี่ยวกับหน่วยงานมี 2 องค์ประกอบ คือ โครงสร้างของหน่วยงานและระบบบริหารของหน่วยงาน โครงสร้างของหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพต้องมีโครงสร้างที่ให้ปัจจัยป้อนเข้าคือมีศูนย์ข้อมูลที่ดีพร้อมที่จะหยิบยกมาใช้ได้มีเอกสาร และวรรณคดีที่เกี่ยวข้องเพียงพอสำหรับการทำวิจัยแต่ละเรื่อง นักวิจัย และบุคลากรที่ได้รับการฝึกฝนมาแล้วมีอุปกรณ์ และเครื่องอำนวยความสะดวกในการวิจัยมีทุนสำหรับการวิจัยส่วนระบบบริหารของหน่วยงานประกอบด้วยมีการจัดหา และกระจายบุคลากรตลอดจนทรัพยากรต่าง ๆ สำหรับการวิจัยอย่างเหมาะสมมีการแบ่งงาน และความรับผิดชอบอย่างเหมาะสมมีผู้นำที่มีประสิทธิภาพสูงมีช่องทางหรือเครือข่ายสำหรับการเผยแพร่ และติดต่อในงานวิจัย และปัจจัยที่เกี่ยวกับบริบททางการวิจัยปัจจัยส่วนนี้เป็นส่วนที่เป็นนามธรรมเป็นส่วนที่มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการวิจัยได้แก่แบบแผนการแสวงหาความจริงที่มีมาแต่โบราณความใจกว้างในการรับคำติชมการเปลี่ยนแปลงค่านิยมทางการศึกษาความต้องการงานวิจัยผลตอบแทนที่ไม่ใช้วัตถุเช่นความก้าวหน้าทางวิชาการการยอมรับจากวงวิชาการรวมทั้งความเต็มใจที่จะแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน

ปัจจัยเกี่ยวกับด้านนักวิจัย

สุรณี พิพัฒน์โรจนกมล (2538, น. 16, อ้างถึงใน คณะกรรมการ National Committee on Secondary Education ของประเทศสหรัฐอเมริกา) กล่าวถึงปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือนักวิจัยมีคุณลักษณะดังนี้

1. ด้านอารมณ์และทัศนคติผู้ที่ประสบความสำเร็จในการวิจัยนั้นมักจะมี ความมุ่งมั่น และแรงขับทางอารมณ์ต่าง ๆ ดังนี้คือมีความอยากรู้อยากเห็นอันเกิดจากแรงขับภายในตนเองมีความสุขที่จะแสดงออกเสนอความคิดสร้างสรรค์ด้วยตนเอง และเป็นบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นคนที่มุ่งมั่นหรือต้องการจะทำอะไรให้สำเร็จเพราะคิดว่าผลงานนั้นจะมีประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น

2. ด้านความรู้ความสามารถประกอบด้วยความสามารถในการค้นหาเลือก และใช้ผลงานวิจัยที่ผ่านมาได้อย่างดี และรวดเร็วความรู้ความสามารถในการใช้แบบแผนการวิจัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ และทักษะในการใช้หลักตรรกวิทยาในการแก้ปัญหาความรู้ และทักษะในการใช้เครื่องมือการทดสอบที่เหมาะสมมีความรู้ และทักษะในการวิเคราะห์ข้อมูลรู้ว่าข้อมูลใดใช้สถิติแบบใด และสามารถเขียนกราฟ และแปลกราฟได้เป็นอย่างดีมีความสามารถที่จะสรุปข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพมีทักษะในการทดสอบวิพากษ์วิจารณ์ และพยากรณ์ข้อมูลรวมทั้งจัดระบบข้อมูลตลอดจนวิธีการรายงานผลการวิจัย

3. ด้านการตัดสินใจและการบังคับตนผู้ที่จะเป็นนักวิจัยได้ต้องมีคุณสมบัติดังนี้สิ่งที่มองเห็นได้ชัดคือเป็นคนกล้าคิดเป็นคนอดทนไม่เปื่อง่ายใจกว้างรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเป็นคนถ่อมตัวไม่ใช้อารมณ์ในการตัดสินใจเป็นคนซื่อสัตย์ต่อหลักวิชาในแง่พลังทั่ว ๆ ไปคือมีแนวทางของตนเองมีความคิดอย่างอิสระรู้จักประมาณตนรู้จักถ่วง และขอบเขตความสามารถของตนรู้จักควบคุมตนเองได้ส่วนในแง่ความนึกคิดเกี่ยวกับธรรมชาติเชื่อว่าธรรมชาติมีเอกลักษณ์กฎการเปลี่ยนแปลงเหตุ และผลเกี่ยวกับตนเชื่อว่าตนมีศักยภาพเข้าใจสังคม และเข้าใจในการควบคุมตนเกี่ยวกับโอกาสเชื่อว่ามีโอกาสที่จะค้นหาความจริงได้เพื่อประโยชน์แก่ตน และสังคม

จากคุณสมบัติข้างต้นสรุปว่าคุณสมบัติของนักวิจัยในทางปฏิบัติแล้วอาจขาดคุณสมบัติบางประการแต่อย่างน้อยต้องมีความรู้ความสามารถในการวิจัยได้มีเจตคติที่ดีต่อการวิจัย และมีความคล่องตัวในการทำวิจัยก็พอเป็นนักวิจัยได้ถ้าถือว่างานวิจัยเป็นงานฝึกกันได้ทุกคนก็มีโอกาสเป็นนักวิจัยได้ และประการัต มีเหลือ (2540, น. 36), อ้างถึงใน นพรัตน์ชูชาติ วรณกุล, 2528) กล่าวถึงสมรรถภาพของนักวิจัยแยกเป็น 2 ด้านคือด้านจิตอารมณ์ และด้านความรู้ความสามารถในด้านจิตอารมณ์มีคุณลักษณะคือ มีทัศนคติที่ดีต่อการวิจัยมีทัศนคติเชิงวิทยาศาสตร์มีลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการวิจัยมีจรรยาบรรณนักวิจัยทัศนคติเชิงวิทยาศาสตร์ และลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการวิจัยเป็นจิตลักษณะที่อยู่ในตัวของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัยประกอบด้วยความกระตือรือร้นในการแสวงหาข้อเท็จจริงเพื่ออธิบายปัญหาความรับผิดชอบ

ต่อผลสำเร็จของงานมีความอยากรู้อยากเห็นมีความกระตือรือร้นมันปี (Munby,1983, p. 142) กล่าวว่าทัศนคติเชิงวิทยาศาสตร์เป็นการแสดงออกทางด้านจิตใจที่เกี่ยวข้องกับการใช้ความคิดเชิงวิเคราะห์ และเป็นสิ่งที่แสดงออกให้เห็นถึงกระบวนการใช้สติปัญญาหรือความคิดของนักวิทยาศาสตร์ในขณะทำงาน คณะอนุกรรมการพัฒนาการสอน และผลิตวัสดุอุปกรณ์การสอนวิทยาศาสตร์ทบวงมหาวิทยาลัย (2525, น. 6) กล่าวว่า ทัศนคติเชิงวิทยาศาสตร์หมายถึงความคิดที่จะหาหลักฐานมาประกอบค้ำกล่าวอ้างการที่จะตัดสินใจเรื่องใด ๆ ควรจะมีหลักฐานสนับสนุนหนาแน่นพอการใช้คำอธิบายที่มีเหตุผลความสนใจใช้ตัวเลขประกอบยิ่งกว่าที่จะกล่าวอย่างเลื่อนลอยเปลี่ยนความคิดเห็นเมื่อได้รับข้อมูลที่มีเหตุผลมากกว่ามีความบากบั่นในการทำงานยอมรับข้อผิดพลาดมีความรับผิดชอบในการกระทำของตน สุวัฒน์ นิยมคำ (2531, น. 259) ให้ความหมายของทัศนคติเชิงวิทยาศาสตร์ว่าเป็นลักษณะนิสัยลักษณะจิตใจลักษณะการคิด และจริยธรรมอื่น ๆ ของนักวิทยาศาสตร์ซึ่งเป็นตัวกำกับการคิดการกระทำ และการตัดสินใจในงานวิทยาศาสตร์ทั้งหมด

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2535, น. 15) กล่าวถึงคุณลักษณะของนักวิจัยไว้ 3 ด้านคือด้านความรู้สึกร และอารมณ์ที่เอื้อต่อการวิจัยด้านความรู้และด้านการตัดสินใจด้านความรู้สึกร และอารมณ์ที่เอื้อต่อการวิจัยมีคุณลักษณะคือ เป็นผู้มีความสนใจอยากรู้อยากเห็นในสิ่งต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลาเป็นผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อการแสวงหาความรู้ หรือการทำวิจัยเป็นผู้ที่มีความสุขเพลิดเพลินต่องานวิจัยที่สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ มีความสุขภายในอันเกิดจากผลงานมากกว่าที่จะมีความสุขอันเกิดจากวัตถุหรือสิ่งภายนอก และมีความสุขในงานที่ทำมีประโยชน์ต่อผู้อื่นเป็นผู้ที่มีจิตใจดีมีความสามารถในการติดต่อประสานงานกับผู้อื่นได้ดี และเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นในการทำงานวิจัยด้านความรู้มีคุณลักษณะคือ เป็นผู้ที่มีความสามารถด้านการวิเคราะห์ คือสามารถวิเคราะห์คัดเลือกงานวิจัย และความรู้จากเอกสารต่าง ๆ ที่ต้องการได้อย่างเหมาะสม และรวดเร็วรวมถึงสามารถเลือกใช้ผลงานวิจัยได้อย่างถูกต้องเป็นคนทำงานอย่างเป็นระบบสามารถวางแผนในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นผู้มีความรอบรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย ได้แก่ การมีความรู้เกี่ยวกับรูปแบบของการวิจัยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยวิธีการต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยเฉพาะวิธีการทางสถิติซึ่งจะเอื้ออำนวยต่อการทำวิจัยได้เป็นอย่างดีเป็นผู้ที่มีความสามารถในเชิงวิพากษ์วิจารณ์ และพยากรณ์คำตอบได้ดีเป็นผู้มีความสามารถในเชิงสังเคราะห์คือสามารถนำสิ่งที่ได้ฝึกงา และข้อค้นพบมาเขียนสรุปรายงานให้อ่านเข้าใจได้ง่ายชัดเจน และเป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ส่วนด้านการตัดสินใจมีคุณลักษณะคือ กล้าคิดกล้าตัดสินใจมีความรอบคอบในการตัดสินใจ และใช้เหตุผลในการตัดสินใจเป็นคนมีเหตุมีผล และเชื่อมั่นในหลักของเหตุ และผลเป็นคนที่สามารถประเมินฐานะ และศักยภาพของตนเองเป็นคนมีความเชื่อมั่นในตนเองรวมทั้งเชื่อมั่นในผลงานของตนเองเป็นคนมีความขยัน และอดทนต่อการแสวงหาความรู้เป็นคนที่มีจิตใจกว้างยอมรับฟังคำวิพากษ์วิจารณ์ของผู้อื่นที่มีผลงานวิจัยของตนเองทั้งทางบวกและทางลบเป็นคนที่มีความสามารถในการควบคุมตนเองให้กระทำตามหลักวิชาที่ตีงาม และมีความ

ยูติธรรมเป็นคนที่มีความหวังที่จะได้เห็นผลงานวิจัยอยู่เสมอ และเป็นคนมีความสามารถในการประเมินสิ่งต่าง ๆ ได้ถูกต้อง

พทยา สายหู (2522, น. 1-2) กล่าวว่าเหตุจูงใจในการทำวิจัยด้านเหตุจูงใจภายใน ได้แก่ การเกิดปัญหาสะกิดใจให้สงสัย และมีความต้องการอยากรู้คำตอบของปัญหานั้น เชิดศักดิ์ โฆวาสินธุ์ (2522, น. 18-29), วิรัชวรรณรัตน์ (2529, น. 23-25), พงษ์รัตน์ทวีรัตน์ (2531, น. 15 -16) ให้ความเห็นสอดคล้องว่าคุณลักษณะของนักวิจัยที่ทำให้การวิจัยประสบความสำเร็จได้มีคุณสมบัติ ดังนี้คือคุณสมบัติทางด้านความรู้สึก และอารมณ์ (Emotion Drive) มีความอยากรู้อยากเห็นมีทัศนคติที่ดีต่อการวิจัยมีความสุขที่จะทำงานสามารถติดต่อประสานงานกับผู้อื่นได้ และเป็นผู้มีความกระตือรือร้นในการทำวิจัยคุณสมบัติทางด้านความรู้ (Knowledge) มีความสามารถในการวิเคราะห์ทำงานเป็นระบบมีการวางแผนงานมีความรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยสามารถวิพากษ์วิจารณ์ และพยากรณ์คำตอบได้ดีสามารถเขียนสรุปรายงานให้อ่านได้เข้าใจง่าย และชัดเจนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และคุณสมบัติทางการตัดสินใจ (Decision) กล้าคิด กล้าตัดสินใจมีความรอบคอบมีเหตุผลใช้เหตุผลเชื่อมั่นในหลักเหตุ และผลสามารถประเมินฐานะและศักยภาพของตนเองมีความเชื่อมั่นในตนเองใจกว้างยอมรับข้อคิดเห็น มีความสามารถในการประเมินสิ่งต่าง ๆ ได้ถูกต้อง

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ (2544, น. 23) กล่าวถึงสมรรถภาพของครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียนไว้ ดังนี้คือสามารถใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนอย่างง่ายสามารถใช้นวัตกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้สามารถสร้างเครื่องมือวิจัยอย่างง่ายนั่นคือเครื่องมือทดลองได้แก่แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การสังเกตการจดบันทึกพฤติกรรม การสัมภาษณ์ สามารถวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผล สามารถเขียนรายงานที่สามารถสื่อความหมาย

กล่าวโดยสรุปปัจจัยที่เกี่ยวกับนักวิจัยหมายถึงคุณลักษณะของครุนักวิจัยในชั้นเรียนที่เป็นผู้มีความสนใจอยากรู้อยากเห็นในสิ่งต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา มีทัศนคติเชิงวิทยาศาสตร์ และมีลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการทำวิจัยมีการทำงานอย่างเป็นระบบ มีความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียน มีความสามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ วัตถุประสงค์ประเมินผลตามสภาพจริง มีความสามารถในการสังเกตรวบรวมข้อมูล และบันทึกพฤติกรรมของผู้เรียนมีความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูล มีความสามารถในการเขียนรายงานการวิจัยอย่างง่าย และสามารถเผยแพร่ผลงานวิจัย

ปัจจัยเกี่ยวกับด้านหน่วยงานวิจัย

สุรณี พิพัฒน์โรจนกุล (2538, น. 16, อ้างถึงใน Shaeffer, 1979, p. 10) กล่าวว่า การสร้างบรรยากาศการวิจัยที่ดีนั้นจะต้องมีปัจจัยสนับสนุนต่าง ๆ มาประกอบด้วยกันปัจจัยดังกล่าวคือ มีข้อมูลพื้นฐานเพียงพอและเชื่อถือได้มีเอกสารตำราเพียงพอในการค้นคว้าทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมีนักวิจัยและบุคลากรที่ช่วยงานวิจัยที่ได้รับการฝึกฝนมาแล้วมีอุปกรณ์เครื่องมืออำนวยความสะดวก มีทุน

หรืองบประมาณสนับสนุนเพียงพอ โคทม อารียา (2518, น. 14-17) กล่าวถึงปัจจัยที่จำเป็นในการพัฒนาการวิจัยในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยประกอบด้วยการบริหารควรมีประสิทธิภาพ และคล่องตัว บุคลากรควรให้คณาจารย์มีความคล่องตัวในการเลือกงานด้านการสอนการวิจัยการบริการสังคม และมีสิ่งจูงใจพอสมควรรวมทั้งใช้ทรัพยากรบุคคล เช่น นิสิตทุกระดับให้เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย วัสดุอุปกรณ์จัดสรรให้เพียงพอ การเงินได้รับการสนับสนุนจุมพล สวัสดิ์ดิยากร (2520, น. 236) กล่าวว่า เงินเป็นปัจจัยที่สำคัญในการจูงใจให้อาจารย์ทำการศึกษาวิจัยผู้ทำวิจัย ต้องมีความสามารถในการแสวงหาเงินทุนสำหรับใช้จ่ายได้อย่างเหมาะสม สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และคณะ (2523, น. 87) กล่าวว่า ในการวิจัยจะต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวก และวัสดุเพียงพอ เพราะการวิจัยต้องอาศัยการค้นคว้า วิเคราะห์ และดำเนินการอย่างละเอียด ผู้วิจัยต้องมีเอกสารในการศึกษาค้นคว้า สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น เครื่องคำนวณเครื่องพิมพ์ดีด ตู้เก็บเอกสาร เครื่องคอมพิวเตอร์ ตลอดจนบริการต่างๆ ทางธุรการสิ่งเหล่านี้มีความสำคัญที่จะทำให้การวิจัยลุล่วงไปด้วยดี และมีคุณภาพ ทวีศักดิ์ ญาณประทีป (2529, น. 70) กล่าวว่า การทำวิจัยได้ดีนั้นจำเป็นต้องมีที่ปรึกษาในการวิจัยจะเป็นผู้เคยทำงานด้านการวิจัยมาก่อน หรือมีความเชี่ยวชาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพื่อให้เกิดแนวคิดที่กว้างขึ้น วิมา นรสิงห์ (2543, น. 30) กล่าวว่า การให้ความสำคัญกับการทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นการมองเห็นคุณค่าประโยชน์ของงานวิจัย โดยการกระตุ้นให้ครูแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ด้วยกระบวนการวิจัยส่งเสริมให้ครูศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมให้คำปรึกษาช่วยเหลือครูผู้ทำวิจัยสม่ำเสมอพัฒนาวิธีคิดวิธีทำงานที่เป็นระบบให้ครูทุกคนมีความรู้ นำผลการวิจัยมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการปรับปรุงการเรียนการสอน การวางแผนและการกำหนดนโยบายของโรงเรียนตลอดจนการเผยแพร่ผลงานวิจัยเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู

จึงสรุปได้ว่าปัจจัยเกี่ยวกับหน่วยงานวิจัยได้แก่สภาพที่เอื้อต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนคือ มีนโยบายสนับสนุนให้บุคลากรทำงานวิจัยในชั้นเรียน มีข้อมูลพื้นฐานที่พร้อมใช้งาน มีแหล่งค้นคว้า ข้อมูล และเอกสารที่เกี่ยวข้องเพียงพอสำหรับการทำวิจัย มีที่ปรึกษาในการทำวิจัยในชั้นเรียน มีทุนสำหรับการทำวิจัยในชั้นเรียน มีวัสดุอุปกรณ์สำหรับการทำวิจัยในชั้นเรียน มีภาระงานอื่น ๆ นอกจากการสอนไม่มากนัก

ปัจจัยเกี่ยวกับด้านบริบทของการวิจัย

ปัจจัยที่เกี่ยวกับบริบทของการวิจัยปัจจัยส่วนนี้เป็นส่วนที่เป็นนามธรรมเป็นส่วนที่มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการวิจัย ได้แก่ แรงจูงใจในการทำวิจัยซึ่งมีผลตอบแทนที่ไม่ใช่วัตถุ เช่น ความก้าวหน้าทางวิชา การยอมรับจากวงวิชาการรวมทั้งความเต็มใจที่จะแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน

แรงจูงใจในการทำวิจัย

ผู้ทรงคุณวุฒิทางจิตวิทยาได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความหมายของแรงจูงใจไว้ว่า แรงจูงใจ หมายถึง ความเต็มใจที่จะใช้พลังเพื่อทำงานอย่างหนึ่งอย่างใดให้ประสบผลสำเร็จ

ซึ่งอาจหมายถึงรางวัลซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่เป็นตัวเร่ง หรือเสริมการทำงานของมนุษย์ เพื่อให้ไปถึงวัตถุประสงค์ที่มีรางวัลเป็นเป้าหมาย (Beach, 1965, p. 379) แรงจูงใจ หมายถึง สิ่งที่กระตุ้นให้อินทรีย์กระทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งอย่างมีจุดหมายปลายทางซึ่งอาจเกิดจากสิ่งเร้าภายใน หรือภายนอกก็ได้ มีลักษณะที่สำคัญ 2 ประการคือ 1) ส่งเสริมให้ทำงานสำเร็จเป็นแรงผลักดัน ให้เกิดพฤติกรรม 2) กำหนดแนวทางของพฤติกรรมซึ่งควรเป็นไปในรูปใด นำพฤติกรรมให้ตรงทิศทางเพื่อที่จะบรรลุถึงเป้าหมาย คือความสำเร็จตามต้องการ สรุปได้ว่าแรงจูงใจ หมายถึง สิ่งที่กระตุ้นให้บุคคลเกิดความเต็มใจในการใช้พลัง และศักยภาพที่มีอยู่ทำงานให้ประสบผลสำเร็จอย่างมีเป้าหมาย อันเกิดขึ้นจากการมองเห็นคุณค่าในการกระทำนั้น หรืออาจเกิดขึ้นจากสิ่งเร้าจากภายนอก

ทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจ

ทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์ที่เป็นมูลเหตุให้เกิดแรงจูงใจในบุคคลนั้นมีนักจิตวิทยาหลายคนได้เสนอทฤษฎีไว้ ได้แก่ ทฤษฎีความต้องการของแมคเคลแลนด์ (McClelland's Need Theory) (McClelland, 1961, p. 43) จำแนกความต้องการของบุคคลเป็น 3 ประเภทคือ

1. ความต้องการสัมฤทธิ์ผล (Achievement Need) คือ ความต้องการความสำเร็จในสิ่งที่มุ่งหวังโดยบุคคลจะมีแรงจูงใจในการทำงานให้บรรลุความสำเร็จโดยที่เห็นว่างานนั้นไม่ยากลำบากเกินไปกว่าความสามารถที่บุคคลนั้นจะกระทำได้

2. ความต้องการความผูกพัน (Affiliation Need) คือ ความต้องการที่จะร่วมมือกันเป็นความอบอุ่นในมิตรภาพที่มีต่อกัน และยังรวมถึงความรู้สึกต่าง ๆ ที่มีต่อบุคคลอื่นด้วย เช่นความชอบพอความปรารถนาที่จะได้รับการยอมรับนับถือ

3. ความต้องการอำนาจ (Power Need) คือ ความต้องการมีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่น รวมถึงการที่บุคคลแสดงออกซึ่งความรู้สึกต่าง ๆ ต่อการมีอิทธิพลเหนือสถานการณ์เหล่านั้นด้วย ทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's General Theory of Human Motivation) (Maslow, 197, p. 35) นักจิตวิทยาชาวอังกฤษเป็นคนแรกที่ได้ตั้งทฤษฎีทั่วไปเกี่ยวกับความต้องการ และเป็นที่ยอมรับแพร่หลายทฤษฎีดังกล่าวมีสาระดังนี้

3.1 มนุษย์มีความต้องการ และเป็นความต้องการที่ไม่มีที่สิ้นสุดขณะที่ความต้องการใดได้รับการตอบสนองแล้วความต้องการอย่างอื่นก็จะเข้ามาแทนที่ไม่มีวันสิ้นสุด

3.2 ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้วจะไม่ใช่สิ่งจูงใจให้เกิดพฤติกรรมอีกต่อไป

3.3 ความต้องการของมนุษย์มีลำดับขั้นตามความสำคัญ (A Hierachy Need) คือ ความต้องการในระดับต่ำได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการระดับสูงก็จะเรียกร้องให้มีการตอบสนองทันที

นอกจากนี้มาสโลว์ได้แบ่งลำดับความต้องการของมนุษย์ไว้เป็น 5 ชั้นคือ

1. ความต้องการทางสรีระ หมายถึง ความต้องการพื้นฐานของร่างกาย เช่น ความหิว ความกระหาย ความต้องการทางเพศ และการพักผ่อน เป็นต้น ความต้องการเหล่านี้เป็นความต้องการที่จำเป็นในการดำรงชีวิตอยู่ มนุษย์ทุกคนมีความต้องการทางสรีระอยู่เสมอจะขาดเสียมิได้ถ้าอยู่ในสภาพที่ขาด จะกระตุ้นให้คนมีกิจกรรมขวนขวายที่จะสนองความต้องการ

2. ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย หรือสวัสดิภาพ หมายถึง ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยทั้งด้านร่างกาย และจิตใจเป็นอิสระจากความกลัว การขู่เข็ญบังคับจากผู้อื่น และสิ่งแวดล้อมเป็นความต้องการที่จะได้รับการปกป้องคุ้มกัน

3. ความต้องการความรัก หรือการยอมรับจากผู้อื่น ความต้องการนี้เกิดจากการที่มนุษย์เป็นสัตว์สังคม ดังนั้นจึงต้องการที่จะให้คนอื่นยอมรับตนเข้าเป็นหมู่เป็นพวก หรือรับเข้าเป็นสมาชิกในกลุ่ม ต้องการได้รับความรักความเห็นอกเห็นใจจากเพื่อนร่วมงาน หรือคนอื่น ๆ เป็นต้น

4. ความต้องการให้คนอื่นยกย่อง ความต้องการนี้ประกอบด้วยความต้องการที่จะประสบความสำเร็จมีความสามารถ ต้องการที่จะให้ผู้อื่นเห็นว่าตนมีความสามารถมีคุณค่า และมีเกียรติ

5. ความต้องการที่จะรู้จักตนเองอย่างแท้จริง และพัฒนาตนเองเต็มที่ตามศักยภาพของตนเป็นความต้องการที่จะรู้จักตนเอง กล้าที่จะตัดสินใจเลือกทางเดินชีวิตรู้จักค่านิยมของตนเองมีความจริงใจต่อตนเองปรารถนาที่จะเป็นคนที่ดีที่สุดเท่าที่จะมีความสามารถทำได้ ทั้งทางด้านสติปัญญา ทักษะ และอารมณ์ความรู้สึก

ทฤษฎีการจูงใจของเฮิร์ทเบอร์ค (Herzberg's Dual Factor Theory) (Herzberg and others, 1959, pp. 60 - 63) ได้สร้างทฤษฎีนี้ขึ้นมาเพื่อศึกษาองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับความรู้สึกของบุคคลในด้านทำให้เกิดความสุข หรือความทุกข์ในการทำงานโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์วิศวกร และนักบัญชีจำนวน 200 คนจากโรงงานอุตสาหกรรมในเมืองพิทส์เบิร์กมลรัฐเพนซิลเวเนีย สหรัฐอเมริกา ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงานเรียกว่าปัจจัยกระตุ้น และปัจจัยค้ำจุน

ปัจจัยกระตุ้น (Motivator Factors) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับตัวงาน และความสำเร็จก้าวหน้าในงานประกอบด้วยองค์ประกอบซึ่งมีความสำคัญทำให้เกิดความสุข และความพึงพอใจในงานมี 5 องค์ประกอบคือ

1. ความสำเร็จของงาน (Achievement)
2. การได้รับการยอมรับนับถือ (Recognition)
3. ลักษณะของงาน (Work Itself)
4. ความรับผิดชอบ (Responsibility)

5. ความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน (Advancement)

ปัจจัยค่าจูน (Hygiene Factors) เป็นปัจจัยเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในการทำงานทำหน้าที่เป็นตัวป้องกันไม่ให้เกิดความไม่เป็นที่พอใจ หรือไม่พึงพอใจในงานขึ้นเมื่อคนได้รับการตอบสนองปัจจัยชนิดนี้ อย่างเพียงพอ ประกอบด้วย 11 องค์ประกอบ คือ

1. เงินเดือน (Salary)
2. โอกาสที่ได้รับความก้าวหน้า (Possibility of Growth)
3. ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา (Interpersonal Relations Subordinate)
4. ฐานะของอาชีพ (Status)
5. ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา (Interpersonal Relations Superior)
6. ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน (Interpersonal Relations Peers)
7. การปกครองบังคับบัญชา (Technical Supervision)
8. นโยบายและการบริหารงานของหน่วยงาน (Company Policy Administration)
9. สภาพการทำงาน (Working Conditions)
10. ความเป็นอยู่ส่วนตัว (Personal Life)
11. ความมั่นคงในงาน (Job Security)

ทฤษฎีของ Herzberg (1959, น. 159) และ Maslow (1954, น. 231) ได้กล่าวถึงการเสริมสร้างขวัญ และการจูงใจในการทำงานโดยสรุปไว้ดังนี้

1. สร้างทัศนคติที่ดีในการทำงานโดยขวัญที่ดีย่อมเกิดจากทัศนคติที่ดีต่อการทำงานของ ผู้ร่วมงานทัศนคติโดยทั่วไป หมายถึง ความรู้สึก หรืออาการที่จะกระทำในทางรับ หรือปฏิเสธต่อบุคคล กลุ่มชน สถานการณ์ หรือค่านิยมใด ๆ ดังนั้นทัศนคติจึงเป็นสิ่งสำคัญประการแรกที่สมควรจะได้รับการเสริมสร้างให้มีขึ้นแก่บุคคลในหน่วยงาน

2. กำหนดมาตรฐาน และสร้างเครื่องมือสำหรับวัดผลสำเร็จของการปฏิบัติงาน เช่น วัดระบบการประเมินผลงาน เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาความดีความชอบเพราะการสร้างมาตรฐานที่เชื่อถือได้ไว้ใช้ในองค์กรเพื่อประโยชน์ดังกล่าวนี้ย่อมจะสามารถป้องกันความลำเอียงและข้อครหาอันจะนำไปสู่การเสื่อมขวัญในการปฏิบัติงานของบุคคลในองค์กรได้

3. เงินเดือน และค่าจ้างความสัมพันธ์ที่ไม่ได้ส่วนสัดส่วนระหว่างเงินเดือนค่าจ้างกับงานจะก่อให้เกิดความไม่พอใจในการทำงาน และจะทำให้ขวัญในการทำงานเสื่อมลง

4. ความพึงพอใจในงานที่ทำขวัญจะเกิดขึ้นด้วยความรู้สึกพอใจในงานที่ทำถ้างานนั้นเปิดโอกาสให้คนได้ใช้ความชำนาญ และความคิดริเริ่มของตนเอง ดังนั้นการที่จะมอบหมายงานให้บุคคลใดทำนั้นควรจะเป็นงานที่เขาพอใจ เพื่อจะได้งานที่มีประสิทธิภาพซึ่งเป็นวิธีจูงใจในการทำงานที่ดีอีกวิธีหนึ่ง

5. ความเป็นหน่วยหนึ่งของงานในองค์กรหนึ่งๆย่อมมีกลุ่มสังคม (Social Group) เกิดขึ้นภายในองค์กร เช่น กลุ่มผู้สนใจในงานอดิเรกต่าง ๆ ผู้ปฏิบัติงานคนหนึ่งอาจเข้าสังกัดในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเมื่อคนในกลุ่มสามารถรวมกันได้ขวัญของกลุ่มโดยทั่วไปจะดีขึ้นถ้าแต่ละกลุ่มย่อยเหล่านี้ ผสานกันได้ก็จะทำให้ขวัญของกลุ่มใหญ่ดีขึ้นด้วย และส่งผลถึงขวัญโดยรวมขององค์กรด้วย

6. สัมพันธภาพระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา จะเป็นสิ่งจูงใจที่ทำให้เกิดขวัญดีขึ้น ควรจะเป็นความสัมพันธ์ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานแห่งความนับถือซึ่งกันและกัน ผู้บังคับบัญชาไม่พึงเห็นผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นเครื่องจักร หรือเป็นคนเกียจคร้านต้องคอยจับผิดบังคับขู่แต่เป็นหน้าที่ที่ผู้บังคับบัญชาจะต้องหาทางจูงใจให้เกิดการทำงานด้วยความสมัครใจในการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชา

จรัส สุวรรณเวลา (2534, น. 134 - 138) ให้ความเห็นว่าสิ่งจูงใจที่จะส่งเสริมให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ด้านวิจัยนั้นสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ สิ่งจูงใจที่เป็นรูปธรรม กับสิ่งจูงใจที่เป็นบรรยากาศ หรือนามธรรม สิ่งจูงใจที่เป็นรูปธรรมเป็นสิ่งที่ตอบสนองความต้องการของบุคคลได้อย่างชัดเจนที่นำไปสู่การมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นตลอดจนได้รับการยอมรับ และยกย่องจากสังคม ได้แก่ การเพิ่มรายได้ หมายถึงเงินเดือนประจำ และรายได้พิเศษต่าง ๆ การเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง หมายถึงความก้าวหน้าในการงานโดยพิจารณาจากผลงานที่มีมาตรฐานคือตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาการให้รางวัลตอบแทนอาจเป็นเงิน หรือประกาศเกียรติคุณสำหรับผู้ทำงานดีเด่นเพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจ เช่น รางวัลงานวิจัยดีเด่น รางวัลนักวิจัยดีเด่น การให้ความสำคัญกับงานวิจัยโดยให้น้ำหนักเช่นเดียวกับภาระหน้าที่อื่น ๆ เพื่อให้รู้สึกว่างานวิจัยคืองานประจำตามหน้าที่มีชิ้นงานพิเศษนอกเหนือจากงานสอนปกติการให้ทุนไปเสนองานวิจัยในการประชุมวิชาการต่างประเทศเป็นการจูงใจให้มีการผลิตผลงานวิจัยที่ได้มาตรฐานระดับนานาชาติมากขึ้น ทำให้อาจารย์มีโอกาสเข้าไปอยู่ในวงวิชาการสากลได้ การสนับสนุนจัดหาอุปกรณ์เครื่องมือทุนผู้ช่วยวิจัย และปัจจัยอื่น ๆ ที่จะช่วยสนับสนุนให้ผู้ทำวิจัยได้ทำงานอย่างสะดวกรวดเร็ว และมีผลงานที่ดีการตีพิมพ์ผลงานวิจัย เผยแพร่ในรูปวารสารหรือ Monograph ตลอดจนการจัดให้นำเสนอผลงานในการประชุมทางวิชาการหากทำให้อย่างสมเกียรตินับได้ว่าเป็นรางวัลในรูปแบบหนึ่ง ส่วนสิ่งจูงใจที่เป็นบรรยากาศ หรือนามธรรมเป็นการสร้างความตระหนักถึงความล้ำหลังความเฉื่อยชา และผลเสียต่างๆตลอดจนตระหนักในการปรับปรุงหน้าที่ของแต่ละคนให้ดีขึ้นซึ่งอาจต้องสร้างจากกลุ่มเล็กๆเพื่อเป็นแกนนำก่อนให้มากจนเป็นกลุ่มพลัง (Critical Mass) ที่สามารถขยายแนวร่วมจนเกิดการเปลี่ยนแปลงของแนวความคิดโดยการสร้างบรรยากาศจูงใจที่เป็นนามธรรม ได้แก่ ค่านิยมของการยอมรับบทบาทของการวิจัย และความเชื่อที่จะทำให้หน่วยงานของตนดีที่สุดซึ่งจะเกิดขึ้นอย่างเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องที่ถ่ายทอดกันต่อมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานด้วยการกระทำที่มีค่านิยม และอุดมการณ์ร่วมกันจะเป็นผลให้เกิดการสร้างวินัยในตัวเองรับผิดชอบแบบควบคุมตนเองซึ่งการ

เปลี่ยนแปลงที่จะมุ่งไปสู่การทำวิจัยถ้าไม่มีการเปลี่ยนแปลงเรื่องความเชื่อแล้วย่อมมีผลทำให้การปฏิบัติไม่บรรลุผลสำเร็จการยอมรับในความสำเร็จของงานแสดงออกมาในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจัดพิมพ์เผยแพร่ผลงาน การประกาศถึงความสำเร็จ เพื่อให้เป็นที่ทราบทั่วไป เป็นต้น สำหรับคนบางคนสิ่งจูงใจในรูปของเงินอาจไม่มีความหมายมากนักแต่การยอมรับในผลงานทำให้เกิดความภาคภูมิใจและเป็นกำลังใจได้ดีกว่า การให้ข้อมูลข่าวสารถึงความสำเร็จของงานเป็นการส่งเสริมระบบควบคุมภายใน และเป็นกลไกต่อต้านความเฉื่อยรวมทั้งเป็นกลไกที่ทำให้อาจารย์ระลึกถึงความจำเป็นในการใช้การวิจัยเพื่อแก้ปัญหาในขณะเดียวกันการเผยแพร่ผลงานต่อวงวิชาการ และสาธารณะถ้าทำให้มากพอจะมีผลกระทบทำให้เกิดค่านิยมต่อผลงานได้การจัดประชุมทางวิชาการเป็นอีกวิธีหนึ่งที่สร้างบรรยากาศทางวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาการประชุมทางวิชาการจะมีระบบควบคุมดูแลคุณภาพของผลงานไปพร้อมกับช่วยยกระดับของงานวิจัยซึ่งการจัดประชุมภายในสถาบันอุดมศึกษาถือเป็นการลงทุนที่ให้ประโยชน์กับคนจำนวนมากผู้ที่ยังไม่มีผลงานที่ได้ระดับก็สามารถร่วมรับฟังติดตามความก้าวหน้าของวงวิชาการได้มีโอกาสสัมผัสกับวงการทางวิชาการในระดับที่สูงขึ้นไปนอกจากนั้นการมี Visiting Professor มาประจำสถาบัน นับได้ว่าเป็นอีกแนวทางหนึ่งของการเสริมสร้างบรรยากาศภายในให้ผู้มีความรู้จากภายนอกมาช่วยกระตุ้นให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาการขึ้น

พัทยา สายหุ (2522, น. 1-2) กล่าวว่าเหตุจูงใจภายนอกในการทำวิจัยคือ ได้แก่กฎเกณฑ์ การเลื่อนตำแหน่งการสนับสนุน และสิ่งอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ งานวิจัยของวีณา นรสิงห์ (2544, น. 34) ระบุว่า การส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งการงานของครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นภาระหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานบุคคลโดยใช้ผลการวิจัยเป็นเกณฑ์หนึ่งในการพิจารณาความดีความชอบ หรือการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้น

โดยสรุปปัจจัยเกี่ยวกับบริบทการวิจัย หมายถึง ผลพลอยได้ที่เกิดจากการทำวิจัยได้แก่ การเพิ่มรายได้ หมายถึงเงินเดือนประจำและรายได้พิเศษต่าง ๆ การเลื่อนขั้นเงินเดือนเลื่อนตำแหน่ง หมายถึง ความก้าวหน้าในการงานโดยพิจารณาจากผลงานที่มีมาตรฐานการให้รางวัลตอบแทนอาจเป็นเงิน หรือประกาศเกียรติคุณสำหรับผู้ทำงานดีเด่นเพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจ เช่น รางวัลผลงานวิจัยดีเด่น รางวัลนักวิจัยดีเด่น การได้รับการยอมรับในวงวิชาการ

2.7 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.7.1 งานวิจัยในประเทศ

อภิญา นนทะภา (2551, น. 55) ได้ศึกษาความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนกลุ่มธนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนระดับปานกลาง และมีเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับดี

รุ่งนภา อินญา (2551, น. 112) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาแรงจูงใจในการทำวิจัยของบุคลากรมหาวิทยาลัยรามคำแหง ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรมีแรงจูงใจในการทำวิจัยเป็นอันดับแรก คือ ด้านการพัฒนาความรู้ ความสามารถของผู้วิจัย มีแรงจูงใจในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ด้านการสนับสนุนของหน่วยงาน และด้านสภาพแวดล้อมทั่วไป มีแรงจูงใจในระดับปานกลาง

มานัด ภูศรีฐาน (2552, น. 85 -90) ได้ศึกษาการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนวิทยาลัยเทคนิคบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดนครพนม พบว่า สภาพการดำเนินงานเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนก่อนการดำเนินพัฒนาบุคลากรในการทำวิจัยในชั้นเรียน บุคลากรไม่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน เคยผ่านการอบรมการทำวิจัยในชั้นเรียนมาบางคน แต่ไม่เคยทำวิจัยในชั้นเรียนทำให้ไม่สามารถทำวิจัยในชั้นเรียนได้ ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการพัฒนาบุคลากร โดยใช้กลยุทธ์คือ การฝึกอบรม การนิเทศ และการนิเทศแบบมีส่วนร่วม โดยดำเนินการ 2 วงรอบ พบว่า บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจในขั้นตอนกระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียน สามารถเขียนเค้าโครงการวิจัย และทำวิจัยในชั้นเรียนได้ แต่ยังมีปัญหาที่พบในการพัฒนาบุคลากรในการทำวิจัยในชั้นเรียน คือขั้นตอนการเขียนรายงาน บุคลากรยังขาดทักษะและประสบการณ์เขียนรายงานผลการวิจัยในชั้นเรียนยังไม่สมบูรณ์ร้อยเปอร์เซ็นต์

ธนัญญาณ์ จุลบุตร (2555, น. 192) ได้ศึกษา การพัฒนาสมรรถภาพในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโดยใช้รูปแบบการนิเทศแบบชี้แนะควบคุม ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูมีสมรรถภาพด้านความรู้ความเข้าใจหลังการพัฒนาโดยใช้รูปแบบการนิเทศแบบชี้แนะควบคุม สูงกว่าก่อนการพัฒนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) เจตคติในการทำวิจัยในชั้นเรียน หลังการพัฒนาโดยใช้รูปแบบการนิเทศแบบชี้แนะควบคุม สูงกว่าก่อนการพัฒนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ครูมีสมรรถภาพด้านทักษะในการทำวิจัยในชั้นเรียน หลังการพัฒนาโดยใช้รูปแบบการนิเทศแบบชี้แนะควบคุม ในภาพรวมสูงกว่าเกณฑ์ที่ระดับ 2.5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ธวัชชัย ยวดยิ่ง (2555, น. 54 – 58) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูในโรงเรียนระดับประถมศึกษา เขตอำเภอกาฬศิลา จังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากน้อยไปหามาก 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัยในชั้นเรียน ด้านการให้การยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน ด้านการให้ความสำคัญกับการวิจัยในชั้นเรียน ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของผู้ตอบแบบสอบถามที่อยู่ในกลุ่มวิชาต่างกัน โดยรวมแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการให้ความสำคัญกับการวิจัยในชั้นเรียนแตกต่างกัน ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยบทบาทของผู้บริหารใน

การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของผู้ตอบแบบสอบถามที่รับรู้ภูมิหลังของผู้บริหารแตกต่างกัน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อดุลย์ สนั่นเอื้อเม็งไรสง (2555, น. 275) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน : การวิเคราะห์โมเดลเชิงเส้นตรงระดับลดหลั่น เพื่อศึกษาปัจจัยระดับครูและปัจจัยระดับโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนของครู โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ด้วยโมเดลเชิงเส้นตรงระดับลดหลั่น กลุ่มตัวอย่างเป็นข้าราชการครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 1,160 คน จาก 61 โรงเรียน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วยแบบสอบถามปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะการทำวิจัยในชั้นเรียน แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 48 ข้อ โดยมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .46 - .87 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .84 และแบบทดสอบวัดสมรรถนะการทำวิจัยในชั้นเรียน ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 32 ข้อ มีค่าความยากตั้งแต่ .44 ถึง .71 ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .42 ถึง 78 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .80 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ด้วยโมเดลเชิงเส้นตรงระดับลดหลั่น ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปสถิติที่ใช้ ได้แก่ t – test (Independent Sample) ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความถี่ ความโด่ง วิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบลดหลั่น ผลการวิจัยพบว่า 1) ตัวแปรระดับครูที่มีผลต่อสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนโดยรวมของครู ได้แก่ ตัวแปรความเป็นครูที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการทำวิจัย คาดหวังในผลการวิจัย อายุราชการ และลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน 2) ตัวแปรระดับโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อค่าเฉลี่ยสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนโดยรวมของครู ได้แก่ ตัวแปรการสนับสนุนของผู้บริหาร

2.6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Croasaille (2005, p. 961 – A) ได้ศึกษา ปัจจัยทางด้านองค์กรทางสังคมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการทำวิจัยในชั้นเรียนของบุคลากรครู ซึ่งจากการศึกษาปัญหาเบื้องต้น พบว่าการส่งเสริมการทำวิจัยของครูอาจส่งเสริมให้เกิดขึ้นด้วยการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และโครงสร้างองค์กร เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือแบบสอบถามออนไลน์ และเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครุณักวิจัย จำนวน 81 คน โดยสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านองค์กรทางสังคมภายในโรงเรียน 6 ด้านคือ คือวัฒนธรรมภายในโรงเรียน การเห็นคุณค่าการทำวิจัยของเพื่อนร่วมงาน การสนองตอบและสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู รวมทั้งเวลา และสื่อวัสดุที่ใช้ในการทำวิจัยการมีส่วนร่วมในการทำวิจัยมากขึ้น ครูที่มีส่วนร่วมในการทำวิจัยมากขึ้น เมื่อรับรู้ว่าเป็นการยอมรับผลงานวิจัย ความเป็นสมาชิกในกลุ่มครุณักวิจัยทั้งในโรงเรียน และนอกโรงเรียนล้วนมีความสัมพันธ์กับการจัดกิจกรรมการวิจัยในชั้นเรียนของครุณักวิจัย นอกจากนั้นสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจัยด้านแรงสนับสนุนจากเพื่อนครุณักวิจัยนั้นมีผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมในการทำวิจัยในชั้นเรียน

Merritt (2007, unpagged) ได้ศึกษา โดยใช้หลักวิจัยเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนในระดับอุดมศึกษา กลุ่มเป้าหมายของการศึกษาในครั้งนี้ คือนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลที่จบการศึกษาไปแล้ว และกลุ่มนายจ้าง ศึกษาโดยได้เชิญบุคคลทั้ง 2 กลุ่ม มาทำ Focus Group เพื่อให้ครูรู้จุดอ่อน และจุดแข็งของหลักสูตร ผลการศึกษาพบว่า จุดแข็งของหลักสูตร คือ เรื่องการให้ความรู้ความสามารถในการสอน สำหรับจุดอ่อน คือ บทบาท และคุณค่าของหลักสูตรพยาบาลที่ใช้ในการสอน ผู้ที่เกี่ยวข้องในคณะพยาบาลควรจะได้ใส่ใจในการตั้งคำถามในการทำ Focus Group ให้มากขึ้น ซึ่งการวิจัยในชั้นเรียนมีผลอย่างมากต่อผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตร และจะเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลที่กำลังศึกษาอยู่ด้วย

Pritchett (2007, unpagged) ได้สำรวจทัศนคติของบุคลากรภายในโรงเรียนในเรื่องเกี่ยวกับการใช้กลยุทธ์ในด้านการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นวิธีการวิจัยในชั้นเรียนเป็นกรอบโครงร่างในแผนพัฒนาโรงเรียนของโรงเรียนอลาบามา เพื่อการพัฒนาระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างการใช้กลยุทธ์ด้านการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นวิธีการวิจัยชั้นเรียน กับการรับรู้ถึงความสัมพันธ์ของกลยุทธ์ด้านการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นวิธีการวิจัยในชั้นเรียนทั้ง 9 ชั้น นักวิชาการของรัฐอลาบามายังกล่าวด้วยว่าผู้บริหารจำเป็นต้องใช้เวลามากขึ้นในการวางแผนงานด้านการส่งเสริมกลยุทธ์ด้านการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นวิธีการวิจัยชั้นเรียน เพิ่มงบประมาณเพื่อการพัฒนาวิชาชีพสำหรับบุคคลด้านการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นวิธีการวิจัยชั้นเรียน และสนับสนุนทุกด้านเป็นพิเศษ

Bradley (2008, unpagged) ได้ศึกษา โดยใช้หลักวิจัยเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน ด้านการพัฒนาโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิผลของโครงการพัฒนาโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเมืองซัมเมอร์ไซด์เกาะ Prince Edward โครงการพัฒนาโรงเรียนนี้มีเป้าหมาย 2 อย่าง คือ 1) เพื่อเพิ่มความสนใจของนักเรียน และให้มีการสร้างงานเพิ่มมากขึ้น 2) เพื่อสนับสนุน และช่วยเหลือในการติดต่อสื่อสาร และความร่วมมือ ระหว่างกลุ่มครูโครงการนี้ประกอบด้วย การฝึกอบรมการวิจัยในชั้นเรียนของนักเรียน (Workshop) ผู้เข้าร่วมการศึกษาในครั้งนี้มีประชากร 2 กลุ่ม คือ นักเรียนและครู เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถามออนไลน์สำหรับนักเรียนและแบบสอบถามที่เป็นเอกสารสำหรับครู นอกจากนี้ยังได้มีการสัมภาษณ์ โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 4 ข้อ จากกลุ่มครูด้วย ผลการศึกษาพบว่า จากการตอบแบบสอบถามของนักเรียนจะเห็นว่าโครงการพัฒนาโรงเรียนประสบผลสำเร็จร้อยละ 87 แสดงว่านักเรียนได้รับประโยชน์จากการเรียนในวิชาที่พวกเขาสนใจ และโครงการพัฒนาโรงเรียนยังประสบความสำเร็จในด้านการเพิ่มจำนวนการติดต่อสื่อสาร และความร่วมมือระหว่างครูอีกด้วย คิดเป็นร้อยละ 85 ซึ่งพบว่าโครงการนี้ทำให้เกิดความร่วมมือมากขึ้นระหว่างกลุ่มครูด้วยกัน

อุดมการณ์จริง ๆ ในการปรับปรุงความเข้าใจในเรื่องความคิดของนักเรียน แต่ไม่สามารถถึงการสอนที่เปลี่ยนแปลงความคิดรวบยอดเข้ามาหากันได้มากขึ้น

Delanoeye (2008, unpagged) ได้ศึกษา เรื่องผลกระทบการสอนการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการของครูผู้สอนระดับอนุบาล ถึงระดับเกรด 12 ที่ใช้การวิจัยปฏิบัติการในโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูจำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม จำนวน 42 ข้อ การสนทนากลุ่ม จำนวน 2 กลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ผ่านการเรียนรู้ จำนวน 2 รายวิชา มีแนวโน้มการประยุกต์ที่ใช้การวิจัยปฏิบัติการมีความชอบในการเรียนมากขึ้น ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมาก มีการประยุกต์การใช้วิจัยปฏิบัติการมากขึ้นโดยไม่ต้องขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ และจำนวนครูที่ใช้ และไม่ใช้การวิจัยในชั้นเรียนมีจำนวนเท่าๆกัน

จากการศึกษาเอกสาร และผลงานวิจัยที่กล่าวมาพบว่า มีปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน 3 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยที่เกี่ยวกับนักวิจัย หมายถึง คุณลักษณะของนักวิจัยที่เป็นผู้มีความสนใจอยากรู้อยากเห็นในสิ่งต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา มีทัศนคติเชิงวิทยาศาสตร์ และมีลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการทำวิจัย มีการทำงานอย่างเป็นระบบมีความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียน มีความสามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ วัตถุประสงค์ตามสภาพจริง มีความสามารถในการสังเกตรวบรวมข้อมูล และบันทึกพฤติกรรมของผู้เรียน มีความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูล มีความสามารถในการเขียนรายงานการวิจัยอย่างง่าย และสามารถเผยแพร่ผลงานวิจัย เจตคติต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด ความคิดเห็นของบุคคลซึ่งเกิดจากประสบการณ์ในการทำวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งอาจเป็นไปในทิศทางที่ดี หรือในทางขัดแย้ง ปัจจัยเกี่ยวกับหน่วยงานวิจัย ได้แก่ การสนับสนุนของโรงเรียน คือ มีนโยบายสนับสนุนให้บุคลากรทำงานวิจัยในชั้นเรียน มีข้อมูลพื้นฐานที่พร้อมใช้งานมีแหล่งค้นคว้าข้อมูล และเอกสารที่เกี่ยวข้องเพียงพอสำหรับการทำวิจัย มีที่ปรึกษาในการทำวิจัยในชั้นเรียน มีทุนสำหรับการทำวิจัยในชั้นเรียน มีวัสดุอุปกรณ์สำหรับการทำวิจัยในชั้นเรียน มีภาระงานอื่น ๆ นอกจากการสอนไม่มากนัก บรรยากาศที่เอื้อต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง สภาพแวดล้อมของสังคมที่อยู่รอบ ๆ ซึ่งมีอิทธิพลต่อสภาพจิตใจ หรืออารมณ์ของผู้ที่ทำวิจัยในชั้นเรียน และปัจจัยเกี่ยวกับบริบทการวิจัย หมายถึง แรงจูงใจในการทำวิจัยซึ่งมีผลพลอยได้ที่เกิดจากการทำวิจัย ได้แก่ การเพิ่มรายได้ หมายถึงเงินเดือนประจำ และรายได้พิเศษต่าง ๆ การเลื่อนขั้นเงินเดือน เลื่อนตำแหน่ง หมายถึง ความก้าวหน้าในการทำงานโดยพิจารณาจากผลงานที่มีมาตรฐานการให้รางวัลตอบแทนอาจเป็นเงิน หรือประกาศเกียรติคุณสำหรับผู้ทำงานดีเด่นเพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจ เช่น รางวัลผลงานวิจัยดีเด่น รางวัลนักวิจัยดีเด่น การได้รับการยอมรับในวงวิชาการ

ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ตัวแปรที่ส่งผลต่อความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 ดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1

การสังเคราะห์ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

ตัวแปร	นักวิชาการ																		รวม
	สุภาวดี จันทวานิช	สุรณี พัฒนโรจนกุล	ประภารัตน์ มีเหลือ	พวงรัตน์ ทวีรัตน์	พัทยา สายหู	จรัส สุวรรณเวลา	สุรียา ทองสมกร	สุนันท์ ปิ่นเทพา	ชาติชาย มีแสง	บุญเลี้ยง ทนทอง	ยุพิน สมร่าง	เกษร กรรณาใหม่	อุดมพร พลญา	ปราณี สีลาโคตร	ปัทมา ภูสวาสดี	วีไลวรรณ จันทน์ไธ	พรพิมาน วงษ์ปัดดา	วิภารัตน์ คงราช	
1	✓	✓	✓	✓	-	-	-	-	-	-	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	✓	11
2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	1
3	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	✓	✓	✓	-	-	-	4
4	✓	✓	-	✓	-	✓	✓	✓	-	-	✓	-	-	✓	-	-	-	-	8
5	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
6	-	✓	✓	✓	-	✓	-	-	-	-	✓	✓	-	-	-	✓	✓	-	8
7	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
8	-	-	-	✓	✓	✓	-	-	✓	-	-	-	-	✓	-	✓	✓	✓	8
9	✓	-	-	-	-	✓	-	✓	-	✓	-	-	✓	✓	-	✓	✓	✓	9
10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-	✓	-	-	-	-	2

หมายเหตุ.

หมายเลข 1 แทน ด้านคุณลักษณะของนักวิจัย

หมายเลข 2 แทน ด้านเวลาที่ใช้ในการทำวิจัย

หมายเลข 3 แทน ด้านงบประมาณในการทำวิจัย

หมายเลข 4 แทน ด้านการสนับสนุนของโรงเรียน

หมายเลข 5 แทน ด้านความรับผิดชอบ

หมายเลข 6 แทน ด้านเจตคติต่อการทำวิจัย

หมายเลข 7 แทน ด้านการพัฒนาตนเอง

หมายเลข 8 แทน ด้านแรงจูงใจในการทำวิจัย

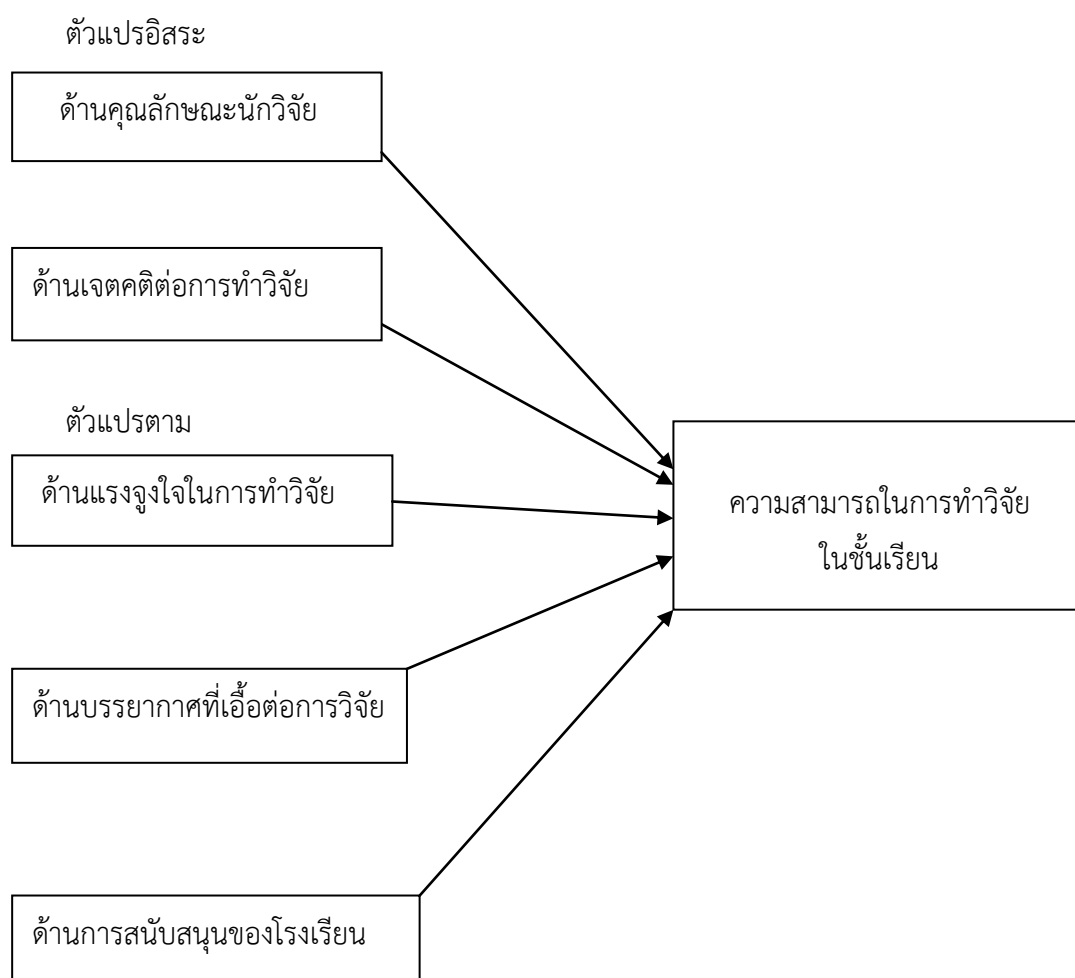
หมายเลข 9 แทน ด้านบรรยากาศที่เอื้อต่อการวิจัย

หมายเลข 10 แทน ด้านการปกครองของผู้บริหาร

สรุปจากตารางที่ 2.1 ตัวแปรที่มีความถี่สูง 5 ตัวแปรเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านคุณลักษณะของนักวิจัย, ด้านบรรยากาศที่เอื้อต่อการวิจัย, ด้านการสนับสนุนของโรงเรียน, ด้านเจตคติต่อการทำวิจัย และด้านแรงจูงใจในการทำวิจัย ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยทั้ง 5 ด้านนี้ เพราะเป็นปัจจัยที่ผู้วิจัยคาดว่าจะส่งผลกระทบต่อความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

2.8 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 ผู้วิจัยได้นำมาจัดทำเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 2.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย